

T.C.
İSTANBUL YENİ YÜZYIL ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ BÖLÜMÜ

**İNŞAAT SEKTÖRÜNDE ÇALIŞANLARIN İŞ SAĞLIĞI
VE GÜVENLİĞİ HAKKINDAKİ BİLGİ DÜZEYLERİ**

Yüksek Lisans Tezi

Sevinç OBUZ

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Oğuz ÖZYARAL

İSTANBUL
Ocak 2016

T.C.
İSTANBUL YENİ YÜZYIL ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ BÖLÜMÜ

**İNŞAAT SEKTÖRÜNDE ÇALIŞANLARIN İŞ SAĞLIĞI
VE GÜVENLİĞİ HAKKINDAKİ BİLGİ DÜZEYLERİ**

Yüksek Lisans Tezi

Sevinç OBUZ

131101322

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Oğuz ÖZYARAL

İSTANBUL
Ocak 2016

Özgünlük Bildirisi

1. Bu çalışmada, başka kaynaklardan yapılan tüm alıntıların, ilgili kaynaklar referans gösterilerek açıkça belirtildiğini,
2. Alıntılar dışındaki bölümlerin, özellikle projenin ana konusunu oluşturan teorik çalışmaların ve yazılım/donanımın benim tarafımdan yapıldığını
3. Araştırma ve/veya anket çalışmaları için “etik kurul onay” yazısı alındığını bildiririm.

İstanbul, Ocak 2016

Sevinç OBUZ

İNŞAAT SEKTÖRÜNDE ÇALIŞANLARIN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ HAKKINDAKİ BİLGİ DÜZEYLERİ

ÖZET

İş Sağlığı ve Güvenliği uygulamalarının İş Kanunundan çıkartılarak bir başlık altında toplanması ve uygulamaların genişletilmesi amacı ile 2012 yılında 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu çıkartılmıştır. Daha sonra İş Kanununun maddelerine dayanarak iş ve çalışma hayatını düzenleyen Yönetmelikler yürürlüğe sunulmuştur. Bu kanun ile çalışan kavramı getirilmiş, işverenin ve çalışanların yükümlülükleri arttırılmıştır.

Bu çalışmada inşaat sektöründe çalışanların iş sağlığı ve güvenliği konusundaki bilgi düzeyleri ve 6331 sayılı İSG kanununun çalışanlara yansımaları değerlendirilmeye çalışılmıştır.

İstanbul sınırları içinde kaba yapı şantiyesinde görevli 110 çalışan anket çalışmasına alınmış 101 çalışanın anketleri geçerli sayılmıştır. Yapılan anket çalışmasına göre çalışanların iş sağlığı ve güvenliği eğitimi ve iş sağlığı ve güvenliği bilinçlerinin istatistiksel değerlendirmesi yapılmıştır. Çalışanların iş güvenliği konusunda bilgilerini orta düzeyde olarak belirtmiş olmasına rağmen yaşadıkları iş kazaları seviyesi dikkat edici düzeyde olduğu sonucuna varılmıştır. İnşaat sektöründe çalışanların eğitim düzeyleri de göz önüne alınarak, iş sağlığı ve güvenliği konusunda bilincin daha arttırılması için çalışmaların yapılması gerekmektedir.

Anahtar kelimeler: İş Sağlığı ve Güvenliği, 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi, İş Kazası

INFORMATION LEVEL OF CONSTRUCTION WORKERS ON OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY

SUMMARY

Occupational Health And Safety Law of number 6331 is enacted aiming Occupational Health and Safety applications to be extracted from the Labor Law, accumulated in one title and its applications' expanded. Afterwards, regulations are brought into force arranging work and labor rules based on the items of the Labor Law.

In this study, information level of construction workers on occupational health & safety and reflection of Health & Safety Law of number 6331 to workers are tried to be evaluated.

110 employees working at a macro structure building site in Istanbul are taken into survey and 101 of them were considered to be valid. Training and consciousness of workers about work health and safety are evaluated statistically according to the survey. Even though the workers' information about work safety appeared to be at intermediate level, it is concluded that work accidents they lived are at a noticeable level. Also considering the people's education level working at construction sector, studies must be carried out to increase the consciousness about work health and safety.

Keywords : Occupational Health and Safety, Occupational Health and Safety Law of number 6331, Occupational Health and Safety Training, Work Accidents.

ÖNSÖZ

İş Sağlığı ve Güvenliğinin öneminin çalışanlarla beraber tüm topluma anlatılması gerekmektedir. Çocukluktan itibaren okullarda İş sağlığı ve güvenliği eğitiminin sürdürülmesi İş sağlığı ve Güvenliği bilinci oluşmuş çalışanların yetişmesini sağlayacaktır. Bu konuda Devlet, eğitim kurumları, dernek ve meslek odalarına çeşitli sorumluluklar düşmektedir.

Yüksek lisans eğitimim boyunca yardımını ve desteğini esirgemeyen tez hocam Doç. Dr. Oğuz ÖZYARAL beyefendi 'ye teşekkür eder saygılarımı sunarım. Ayrıca anket çalışmasında yardım ve desteklerini esirgemeyen çalışma arkadaşlarıma ve dostlarıma teşekkür ederim.

Hayatım ve eğitim sürecim boyunca bana olan desteklerini esirgemeyen, bu günlere gelmemde en büyük paya sahip olan aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Sevinç OBUZ

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	V
SUMMARY	VI
ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER	VIII
TABLOLAR LİSTESİ.....	X
ŞEKİLLER LİSTESİ	XII
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XIII
1. BÖLÜM: GİRİŞ	1
1.1. Çalışmanın Önemi	2
1.2. Çalışmanın Amacı	3
2. BÖLÜM: GENEL BİLGİLER	4
2.1. İş Sağlığı ve Güvenliği Tanımı.....	4
2.2. İş Sağlığı ve Güvenliği Amacı.....	5
2.3. İş Sağlığı ve Güvenliğinin Tarihsel Gelişimi	5
2.4. İş Sağlığı ve Güvenliği Önemi	7
2.4.1. Sosyal Açıdan Önemi	7
2.4.2. Ekonomik Açıdan Önemi	9
2.5. İş Sağlığı ve Güvenliği Bilinci	11
2.5.1. Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Bilinci.....	12
2.5.2. İşverenlerin İş Sağlığı ve Güvenliği Bilinci	13
2.5.3. Devletin İş Sağlığı ve Güvenliği Bilinci	15
2.6. İş Sağlığı ve Güvenliğinde ki Gelişmeler ve İnşaat Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği.....	16
2.6.1. İş Sağlığı ve Güvenliği İle İlgili Yasal Düzenlemeler.....	16
2.6.1.1. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası.....	16

2.6.1.2.	6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu	17
2.6.1.3.	4857 Sayılı İş Kanunu	18
2.6.1.4.	1593 Sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu.....	19
2.6.1.5.	6098 Sayılı Borçlar Kanunu	19
2.6.1.6.	5510 Sayılı Sosyal Güvenlik Kanunu.....	19
2.6.1.7.	İş Sağlığı ve Güvenliği İle İlgili Diğer Mevzuat	20
2.7.	İnşaat Sektörü ve İş Sağlığı ve Güvenliği.....	20
2.7.1.	Dünya da ve Türkiye de İnşaat Sektörü	21
2.7.1.1.	Dünya da ve İnşaat Sektörü ve İstihdam	21
2.7.1.2.	Türkiye de İnşaat Sektörü ve İstihdam	23
2.7.2.	İnşaat Sektörü Özellikleri ve Çalışma Koşulları	25
2.7.3.	Yapı İşlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Mevzuatı	27
3.	BÖLÜM: MATERYAL METOD	28
3.1.	Araştırmanın Amacı.....	28
3.2.	Araştırma Önemi	29
3.3.	Araştırma Yöntemi ve Kapsamı	30
4.	BÖLÜM: BULGULAR	31
4.1.	Bulgular ve Değerlendirme.....	31
4.1.1.	Demografik Özellikler.....	32
4.1.2.	İş Sağlığı ve Güvenliği İle İlgili Bilgiler	39
5.	TARTIŞMA.....	58
6.	SONUÇ VE ÖNERİLER.....	63
	KAYNAKLAR	65
	EK – Anket Soruları.....	69
	ÖZGEÇMİŞ	73

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. İş Kazası ve Meslek Hastalığı Sigortasından Gelir Alanların Sayısı:.....	11
Tablo 2. İş Sağlığı ve Güvenliği Hakkında Bilgi Düzeyleri Dağılımı:.....	39
Tablo 3. Öğrenim Durumu İle İSG Bilgi Düzeyleri Dağılımı	40
Tablo 4. İşyerindeki Görev İle İSG Bilgi Düzeyleri Dağılımı.....	40
Tablo 5. İSG Eğitim Düzeyleri İle İSG Bilgi Düzeyleri Dağılımı:	420
Tablo 6. İş Sağlığı ve Güvenliği İle İlgili Eğitim Düzeyleri Dağılımı	42
Tablo 7. İSG Eğitim Düzeyleri İle İSG Bilgi Düzeyleri Dağılımı	42
Tablo 8. 6331 Sayılı İSG Kanunu Hakkındaki Bilgi Düzeyleri Dağılımı	43
Tablo 9. Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulu Hakkındaki Bilgi Düzeyleri...43	
Tablo 10. İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulunu Bilenlerin Dağılımı.....	44
Tablo 11. İş Sağlığı Güvenliği Kurulunu Bilenlerin İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulu Hakkındaki Bilgi Düzeylerinin Dağılımı	44
Tablo 12. Çalışanların Risk Analizi Hakkındaki Bilgi Düzeyleri	45
Tablo 13. İşyerinde Risk Analizi Yapıldığını Bilenlerin Dağılımı.....	45
Tablo 14. Risk Analizi Yapıldığını Bilenlerin Risk Analizi Hakkındaki Bilgi Düzeylerinin Dağılımı	46
Tablo 15. Acil Durumlar ve Planları Hakkındaki Bilgi Düzeyleri	46
Tablo 16. İşyerinde Acil Durum Müdahale Ekibini Bilenlerin Dağılımı	47
Tablo 17. Acil Durum Müdahale Ekibini Bilenlerin Acil Durumlar ve Planları Hakkındaki Bilgi Düzeylerinin Dağılımı.....	47
Tablo 18. İş Güvenliği Uzmanının Görevi Hakkındaki Bilgi Düzeyleri	48
Tablo 19. İşyerinde İş Güvenliği Uzmanının Varlığını Bilenlerin Dağılımı	48

Tablo 20. İş Güvenliği Uzmanını Bilenlerin İş Güvenliği Uzmanının Görevleri Hakkındaki Bilgi Düzeylerinin Dağılımı.....	49
Tablo 21. İşyeri Hekiminin Görevi Hakkındaki Bilgi Düzeyleri	49
Tablo 22. İşyerinde İşyeri Hekiminin Varlığını Bilenlerin Dağılımı	49
Tablo 23. İşyeri Hekimini Bilenlerin İşyeri Hekiminin Görevleri Hakkındaki Bilgi Düzeylerinin Dağılımı	50
Tablo 24. İş Kazası Hakkındaki Bilgi Düzeyleri	50
Tablo 25. İş Kazası Geçirme Dağılımı	51
Tablo 26. İş Kazası Geçirenlerin İş Kazası Hakkındaki Bilgi Düzeylerinin Dağılımı	52
Tablo 27. Meslek Hastalığı Hakkındaki Bilgi Düzeyleri.....	52
Tablo 28. Meslek Hastalığı Yakalanma Dağılımı.....	52
Tablo 29. Meslek Hastalığına Yakalananların Meslek Hastalığı Hakkındaki Bilgi Düzeylerinin Dağılımı	52
Tablo 30. Ramak Kala Olay Hakkındaki Bilgi Düzeyleri	53
Tablo 31. Ramak Kala Olay Yaşayanların Dağılımı	53
Tablo 32. Ramak Kala Olay Geçirenlerin Ramak Kala Olay Hakkındaki Bilgi Düzeylerinin Dağılımı	54
Tablo 33. İş Güvenliği Önlemlerinin Uygulanma Düzeyi.....	54
Tablo 34. İş İle İlgili Tehlike ve Riskler Hakkındaki Bilgi Düzeyleri	55
Tablo 35. İş İle İlgili Kullanılan Kişisel Koruyucu Donanımlar Hakkındaki Bilgi Düzeylerinin Dağılımı	55
Tablo 36. İşyerinde Kişisel Koruyucu Donanım Kullanımı Dağılımı.....	56
Tablo 37. İşyerinde Kişisel Koruyucu İş İle İlgili Kullanılan Kişisel Koruyucular Hakkındaki Bilgi Düzeylerinin Dağılımı.....	56
Tablo 38. İşyerinde Tehlike Sınıfını Bilenlerin Dağılımı.....	57

Tablo 39. İş Kazası Nedenlerinin Dağılımı	57
---	----

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Ülkemizde İş Kazası ve Meslek Hastalıkları Nedeniyle Kaybedilen Toplam İş Günü Sayısının 2008-2012 Yılları Arası Dağılımı	10
Şekil 2. Ülkelere göre küresel inşaat hacmi (2010) (%) (Global Construction Perspective ve Oxford Economics).....	23
Şekil 3. Çalışanların Yaş Gruplarına Göre Dağılımı	32
Şekil 4. Çalışanların Doğum Yerlerine Göre Dağılımı.....	33
Şekil 5. Çalışanların Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımı	34
Şekil 6. Çalışanların Mesleklerine Göre Dağılımı	34
Şekil 7. Çalışanların Mesleki Tecrübelerine Göre Dağılımı.....	35
Şekil 8. Çalışanların Medeni Durumlarına Göre Dağılımı	36
Şekil 9. Çalışanların Çocuk Sayılarına Göre Dağılımı:	365
Şekil 10. Çalışanların Kaldıkları Yere Göre Dağılımı:.....	376
Şekil 11. Çalışanların Yaşadığı Şehirlere Göre Dağılımı:	387
Şekil 12. İnşaat Sektöründe Çalışanların İstanbul da Bulunma Sürelerine Göre Dağılımı:	387

KISALTMALAR LİSTESİ

İSG	: İş Sağlığı ve Güvenliği
UÇÖ / ILO	: Uluslararası Çalışma Örgütü (International Labour Organization, ILO)
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
SSK	: Sosyal Sigortalar Kanunu
T.B.M.M.	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
DSÖ / WHO	: Dünya Sağlık Örgütü (World Health Organization, WHO)
GSMH	: Gayri Safi Milli Hasıla
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
İHEB	: İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi
İNTES	: Türkiye İnşaat Sanayicileri İşverenleri Sendikası

1. BÖLÜM: GİRİŞ

İş Sağlığı ve Güvenliği ile ilgili düzenleme Ülkemizde ilk olarak 1865 yılında Dilaver Paşa Nizamnamesi ile yürürlüğe girmiştir. İlk olarak 1921 yılında TBMM, Maden İşçilerinin Hukukuna ilişkin Kanunu çıkarmıştır. 1930 yılında çıkarılan “Umumi Hıfzıssıhha Kanunu” 180. maddesi ile en az elli işçi çalıştıran işyeri sahiplerine hekim bulundurma ve hastaları tedavi etme zorunluluğu getirilmiştir.

Konu ile ilgili düzenlemeler 1936 yılında yasalaşan 3008 Sayılı İş Kanunu ile devam etmiş olup 1974 yılında yapılan değişiklikler 2003 yılına kadar kalıcı olmuştur. Bu duraklama döneminde mevcut mevzuat iş sağlığı ve güvenliği alanında gelişen ve değişen teknolojinin gereklerini karşılamada yetersiz kalmıştır. 2003 yılının ikinci yarısında 4857 İş Kanunu ile İş Sağlığı ve Güvenliği alanında ilerleme kaydedilmişti. 2012 yılında İş sağlığı ve güvenliği ayrı bir kanun olarak 6331 Sayılı iş sağlığı ve güvenliği kanunu olarak yasalaşmıştır.

6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile çalışma yaşamında düzenlemeler getirilmiş bulunmaktadır. İnşaat sektörü de büyüklük ve çalışma koşulları açısından bu düzenlemelerin uygulandığı baş alanlardan biri durumundadır. İnşaat sektörü çalışma alanının genişliği, dağınıklığı ve çevresel şartların zorluğu açısından önemli ve iş yoğunluğunun çok olan sektörler arasında bulunmaktadır. Çalışanların eğitim düzeylerinin düşük olması da İSG düzenlemelerinin yapılmasını zorlayan koşullardandır.

İş sağlığı ve güvenliği, işyerlerinde işin yürütülmesi sırasında, çeşitli nedenlerden kaynaklanan sağlığa zarar verebilecek koşullardan korunmak amacıyla yapılan sistemli ve bilimsel çalışmalardır.

İnşaat sektöründe çalışanların çoğunluğu bedenen çalışmaktadır. Bedenen çalışmaları yorgunluk ve iş yoğunlaşmasını azaltan etkiler ortaya çıkarmaktadır. İş güvenliği açısından yorgunluk ve yoğunlaşma eksikliği istenmeyen bir durumdur.

İnşaat sektörü tehlike ve risklerin yoğun olduğu bir sektördür. Sektörde yüksekte düşme, kişilerin aynı seviyeden düşmeleri, malzeme düşmeleri, elektrik çarpmaları, iki cisim arasına sıkışma, cisim batması, yangın, göze yabancı cisim kaçması gibi tehlikeleri mevcuttur. Tehlikeler sonucunda da ölüm, yaralanma, uzuv kaybı, maddi hasar gibi riskler bulunmakta ve yaşanmaktadır.

İnşaatçı çalışanların can güvenliklerini tehlikeye atmadan çalışmalarını sağlamak için oluşturulmuş ortamlara güvenli çalışma ortamı denilmektedir. Bu güvenli ortama sağlamak içinde İnşaat sektöründe birçok önlem alınabilmektedir. Bu önlemlerin başında kişisel koruyucu donanımlara yer verilmektedir. Düşme tehlikesi olan alanlara korkuluk yapılması, can halatlarının çekilmesi, kolon ve perde kalıplarına çalışma platformları yapılması, dış cephe korumaları ve dış cephe ağırları, dış cephe platformlarının kullanımı, sundurmalar, iş güvenliği kurallarına uygun iskele kullanımı, uygun merdivenlerin kullanımı, ergonomik el aletlerinin kullanımı gibi önlemler alınmaktadır.

1.1. Çalışmanın Önemi

İş sağlığı ve güvenliği hakkındaki 6331 sayılı Kanun ile getirilen düzenlemelerin inşaat sektöründe çalışanlara yansması ölçülmüş, buna bağlı olarak inşaat sektöründe yapılan çalışmalarda çalışanların eğitim planlarını bu araştırma

doğrultusunda oluşturarak bilgi ve farkındalık seviyelerinin yükseltilmesi mümkün olacaktır.

1.2. Çalışmanın Amacı

Bu tez çalışmasının amacı, İnşaat sektöründe çalışan bir grup çalışanın iş sağlığı ve güvenliği konusundaki bilgi düzeylerinin ölçülerek farkındalıklarının değerlendirilmesidir. Bu değerlendirme sonucunda, ilerideki çalışma yaşamında çalışanların eksik oldukları konularda eğitimler düzenleyerek daha sağlıklı ve güvenli şekilde çalışmalarını sağlayarak çalışma yaşamına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2. BÖLÜM: GENEL BİLGİLER

2.1. İş Sağlığı ve Güvenliği Tanımı

İş Sağlığı ve Güvenliği birçok yerde değişik şekillerde tanımlanmaktadır. Bu tanımların çoğu Uluslararası Çalışma Örgütü (International Labour Organization, ILO) ve Dünya Sağlık Örgütü (World Health Organization, WHO) tanımlarına dayanılarak uyarlanmaktadır.

Uluslararası Çalışma Örgütü (International Labour Organization, ILO) sağlık kavramını, “işle bağlantısı açısından, sadece hastalık veya sakatlığın bulunmaması halini değil, aynı zamanda, çalışma sırasındaki hijyen ve güvenlik ile doğrudan ilişkili olarak sağlığı etkileyen fiziksel ve zihinsel unsurları da kapsar” şeklinde tanımlamaktadır [1]. Dünya Sağlık Örgütü (World Health Organization, WHO) tarafından sağlık kavramı ise, “Sadece hastalık ve sakatlığın olmayışı değil aynı zamanda bedenen, ruhen ve sosyal yönden tam bir huzur ve iyilik halidir” biçiminde ifade edilmektedir [2].

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, İşçi Sağlığı ve Daire Başkanlığı (1995: 17) [3]. ‘İşyerlerinde işin yürütülmesi sırasında, çeşitli nedenlerden kaynaklanan sağlığa zarar verebilecek koşullardan korunmak amacıyla yapılan sistemli ve bilimsel çalışmalardır. ‘’ şeklinde tanımlamaktadır.

2.2. İş Sağlığı ve Güvenliği Amacı

İş sağlığı ve güvenliğine ilişkin düzenlemelerin asıl amacı işle bağlantılı olan veya işin yürütümü sırasında ortaya çıkan kaza ve yaralanmaların, çalışma ortamında bulunan risklerin, önlenmesi sağlamak, önlenemeyen riskleri ise asgari seviyeye indirerek sağlıklı ve güvenli bir çalışma ortamının sağlanmasıdır [4].

İş sağlığı ve güvenliğinin temel amacı iş ortamında var olan tehlikeleri bertaraf ederek risklerin en aza indirilmesi ile çalışanları iş kazalarından ve meslek hastalıklarından korumaktır. Çalışanların kendilerini güvende hissettikleri bir ortamda çalışmalarını, çalışan ile çalışacağı iş arasındaki uyumun sağlanması da zamanın ve kişisel performansın da maksimum verimlilikte kullanılmasını sağlamaktadır. İşyerlerinde kullanılan her türlü araç, gereç ve makine ile bina güvenliğini risk altında tutabilecek diğer unsurların güvenlik denetimini yaparak, işçinin ve iş ortamının güvenliğinin yanı sıra işyeri çevresinin de güvenli alanlar olarak kalmasını sağlamaktır.

2.3. İş Sağlığı ve Güvenliğinin Tarihsel Gelişimi

İs sağlığı ve is güvenliği konusunun, günümüzdeki bilimsel anlamını kazanması, zaman içinde değişik evrelerden geçerek uzun tarihsel süreç içinde olmuştur. Tarih boyunca çalışma hayatındaki teknolojik gelişmeler, is sağlığı ve is güvenliği konusundaki gelişmelere kaynaklık etmiştir.

Sanayi devrimi ile birlikte ortaya çıkan olumsuz çalışma ve yaşam koşullarını iyileştirmek, çalışanların sağlığını korumak ve iş güvenliğini sağlamaya yönelik birçok çalışma yapılmıştır. Böylece iş sağlığı ve güvenliği kavramı sanayi devrimi ile birlikte bilimsel ve gerçek anlamını kazanmaya başlamıştır [5].

M. Ö. 370 yılında Hipokrates ve Dioscorides, kurşunun zararlı etkileri ve zehirlerin tasnifi ile ilgili çalışmalar gerçekleştirmişlerdir. “Bilimsel esaslara dayanılarak yapılan ilk çalışma olarak nitelendirilen faaliyet ise Ramazzini’nin 1713’deki kitabıdır. Bu kitapta iş kazalarını önlemek konusunda önlemler önerilmiştir” [6].

Sanayileşmeden sonra ise çalışma hayatı işçiler için çok daha tehlikeli bir hal almıştır. Özellikle sanayileşmenin ilk döneminde işçilerin sorunları çok daha üst seviyelerde olmuştur. Daha sonraları ise işçi sağlığı ve iş güvenliği anlayışı gelişmeye başlamıştır. Bu durum çalışma hayatındaki gelişmelerle paralel bir şekilde gerçekleştirmiştir [6].

“Dilaver Paşa’nın nizamnamesi ve 1869 Maadin Nizamnamesi, kömür madenlerinde çalışanların güvenliğini düzenleyen niteliktedir. Cumhuriyet dönemindeki 1937 yılında yürürlüğe giren iş kanunu, İSİG konusunu sistemli olarak düzenlenmiştir [6].

İş sağlığı ve güvenliği anlayışının gelişimini ve daha çok önemsenmesini sağlayan gelişmeler şöyle sıralanabilir;

- Endüstriyel gelişmelerin olası kazaların çeşitlerini ve etkileyebileceği kişilerin sayısını arttırması,
- Şehirleşmenin ve buralarda işçi ağırlığının olması,

- Dünya çapında basın etkinliğinin, sendikal faaliyetlerin artması ve sosyal konuların daha etkili bir biçimde ele alınmasıdır [6].

2.4. İş Sağlığı ve Güvenliği Önemi

İnsan hayatı hiçbir maddi varlıkla ölçülemez olması ve korunmasının gerekliliği iş sağlığı ve güvenliğinin en önemli nedenlerinden birisi ve en önemlisidir. Her yıl % 98'inin önlenbilir kazalar nedeni ile binlerce kişinin hayatını kaybetmesi ve sakat kalması, yaptığı iş nedeni ile hastalıklara yakalanması konunun insani perspektiften ele alınması gerektiğini de anlatır. Bunun yanında ekonomik nedenler de iş sağlığı ve güvenliğinin önemini ortaya koyan önemli olgular arasındadır. İş kazalarının neden olduğu başta kalifiye eleman kayıpları ve çalışanlar üzerinde olumsuz tesirleri ile verimliliğin azalması, sonra değeri çok pahalı olan makine, tesis, araç ve gereçlerdeki hasarlar maddi yönden küçümsenemeyecek değerlerdir. Bu durum mikro ölçüde şirketlerin ekonomisini olumsuz yönde etkilediği gibi, makro düzeyde ülke ekonomisi üzerinde de büyük olumsuz etkileri vardır [7].

ILO verilerine göre gelişmekte olan ülkelerin iş kazası ve meslek hastalıkları sonucu meydana gelen ekonomik kayıplarının gayrı safi yurt içi hâsıla (GSYİH)'larının yaklaşık %4'ü kadar olduğu tahmin edilmektedir. Bu doğrultuda ülkemizde TÜİK' den alınan 2008 yılı GSYİH rakamlarına göre iş kazası ve meslek hastalıklarının toplam maliyeti yılda yaklaşık 38 Milyar TL olarak tahmin edilmektedir [8].

2.4.1. Sosyal Açıdan Önemi

İnsanın yaşama, özgürlük ve kişi güvenliği hakları vardır. İnsanların bu haklarını ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal veya başka bir görüş, ulusal veya sosyal köken, mülkiyet, doğuş veya herhangi başka bir ayırım gözetmeksizin korumak için uluslararası ve ulusal yasalar yapılmıştır [9].

Üretimin en önemli unsuru insandır. Mal ve hizmet üretiminde işçilerin emeği, üretime katılan önemli bir üretim faktörüdür. Makineleşmenin artması, üretimde bilgisayar ve robotlar kullanılarak otomasyon sistemlerine geçilmiş olması belli ölçüde insan emeğine duyulan ihtiyacı azaltsa da tamamen ortadan kaldırmamıştır [7].

İnsanların çalışma ortamı sanayinin gelişmesi ile birlikte sağlık ve güvenlik açısından daha tehlikeli bir duruma gelmiştir. Sanayileşme ve teknolojinin gelişmesi çalışanların güvenliği ile ilgili sorunlar ortaya çıkarmıştır. Bu sorunlar önceleri fazla önemsenmemiştir, ancak sorunların işletmelerin çalışmasını tehlikeye sokması ve iş verimini etkilemesi sağlık ve güvenlik tedbirlerinin alınmasını gündeme getirmiştir. Ayrıca meydana gelen iş kazaları ve meslek hastalıkları kişiyi direkt çalışmaktan alıkoymasına gerek bireyi ve gerekse toplumu etkilemesi açısından iş sağlığı ve güvenliğinin önemini artmasına neden olmuştur [7].

İş kazası sonucunda işçinin ve dolayısıyla ailesinin gelir düzeyi düşmektedir. Ailenin geçim sıkıntısı çekmesi nedeniyle çalışamaz yaştaki çocuklar para kazanmak zorunda kalmakta dolayısıyla eğitimlerini bırakmaları gibi olumsuz sosyal sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Sakat kalan ya da bazı uzuv ya da uzuvlarını kaybeden işçiler yaşadıkları olay sonrasında psikolojik bazı problemler yaşamaktadır. İş kazalarının özellikle işçinin uzuv ya da uzuvlarını kaybetmesi ya da ölmesi ile sonuçlanan iş kazalarının telafisi mümkün değildir [10].

Güvenli ve sağlıklı bir ortamda çalışmak çalışanların iş kazası endişe ve korkusunu ortadan kaldırarak hem daha verimli çalışmalarını sağlayacak hem de bedensel ve ruhsal yönden sağlıklı ve mutlu bireyler olarak toplumda yaşamlarını sürdürme bileceklerdir.

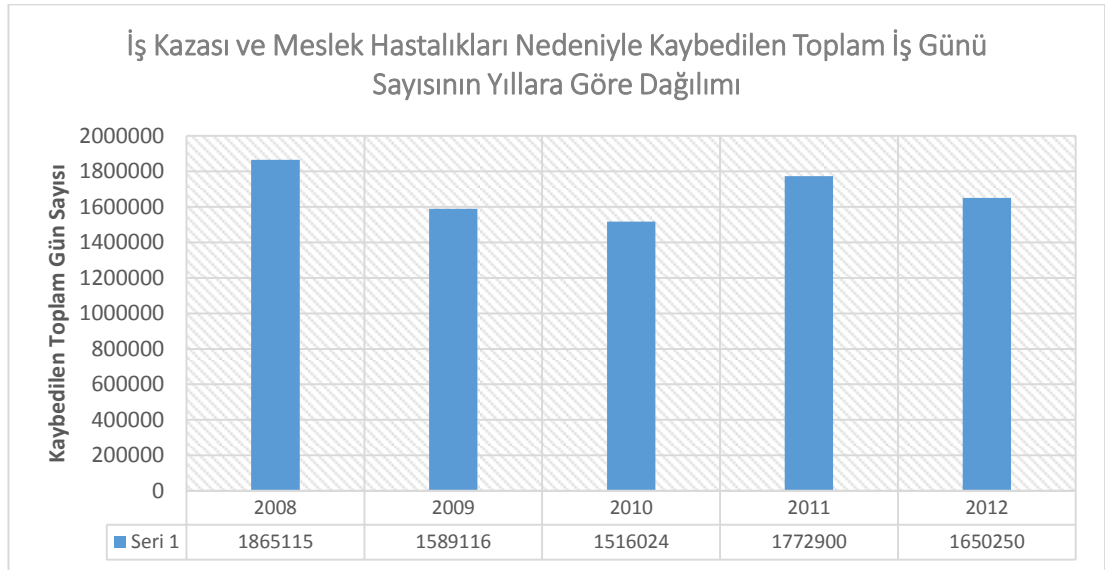
2.4.2. Ekonomik Açıdan Önemi

İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinin alınmaması nedeniyle meydana gelen iş kazaları ve meslek hastalıkları hem sosyal hem de ekonomik kayıplara neden olmaktadır. İş kazaları ve meslek hastalıkları yaşanan işgücü, zaman, makine-teçhizat, hammadde kayıplardan dolayı üretim faaliyetlerinin yavaşlaması ya da durdurması sonucuyla ülke ekonomisinde büyük kayıplara yol açmaktadır. İSG ile önlem alınmadığından dolayı yaşanan iş kazaları ve meslek hastalıklarının ülke ekonomisine ve devlete olası maliyetleri şunlardır [11].

- Ölen ya da sakatlanan işçilerin çalışmaları gereken sürede sağlanan üretim, verim ve Gayri Safi Milli Hasılaya (GSMH) katkılarında yoksun kalma, ayrıca çalışanın gelecekte oluşturacağı üretim ve gelir kaybı, çalışırken ödemekte oldukları sosyal sigorta primlerinin ödenmemesi,
- Ölen çalışanların geride kalan hak sahiplerine dul ve yetim aylığı ya da bir daha çalışamayacak kadar sakatlananlara malullük aylığı bağlanması,
- Çalışanların tedavileri için harcanan sağlık giderlerinin SGK'ya getirdiği maliyet,
- Tekrar çalışabilecek duruma gelene kadar geçici iş göremezlik ödeneği verilmesi,
- İşverenler tarafından “maddi ve manevi tazminat, destekten yoksun kalma tazminatı” adı altında önemli miktarlarda tazminat ödenmesi,
- Çalışanın yetiştirilmesi için yapılan eğitim harcamalarının kaybı.

Ülkemizde 2008 ila 2012 yılları arasında (beş yılda) toplam 281.980 iş kazası ve meslek hastalıkları yaşanmış ve bunların 5.946 tanesi ölümlle sonuçlanmıştır. Bu istatistiklere göre yılda ortalama yaklaşık 56.300 vaka yaşanmakta ve bunların yaklaşık 1100 tanesi ölümlle sonuçlanmaktadır [12].

Şekil 1’de ülkemizde 2008 ila 2012 yılları arasında iş kazası ve meslek hastalıkları nedeniyle yaşanan kayıp iş günü verileri görülmektedir. SGK istatistiklerine göre yılda ortalama kaybedilen iş günü sayısı yaklaşık 1.700.000 olduğu görülmektedir [12].

Şekil 1. Ülkemizde İş Kazası ve Meslek Hastalıkları Nedeniyle Kaybedilen Toplam İş Günü Sayısının 2008-2012 Yılları Arası Dağılımı

Kaynak: SGK İstatistikleri

İş kazası ve meslek hastalıklarının sosyal güvenlik kurumuna oluşturduğu yükün büyük bir kısmını tedavi giderleri ve çalışanların iş görmemezlik sebebiyle aldıkları aylıklar oluşturmaktadır. Tablo 1’de iş kazası ve meslek hastalığı sigortasından gelir alanların 2008-2012 yılları arasında dağılımı görülmektedir.

SGK'dan gelir alanların sayısı 2009 yılında 131976 kişi iken 2010 yılında 134893 kişidir [12].

Tablo 1. İş Kazası ve Meslek Hastalığı Sigortasından Gelir Alanların Sayısı

Yıllar	Gelir Alanlar		
	Sürekli İş Göremezlik	Ölüm Aylığı	Toplam
2008	56668	73248	129916
2009	57422	74554	131976
2010	58496	76397	134893
2011	58966	78336	137302
2012	60612	79329	139941

Kaynak: SGK İstatistikleri

2.5. İş Sağlığı ve Güvenliği Bilinci

Bilinç, farklı bilim dallarında farklı anlamlarda tanımlanmıştır. Psikoloji, sosyoloji, diyalektik ve felsefe, bilinci farklı perspektiflerden ele almışlar ve farklı anlamlar oluşturmuşlardır. Bilinç kişinin kendisine, yaşantılarına, çevresine, öteki kişilere, bir bütün olarak içinde yaşadığı dünyaya ilişkin farkındalığı, yaşanan deneyimlerden kendiliğinden doğan kendinin farkında olma görüngüsüdür [13].

Bilinç, en genel anlamda “farkındalık” demektir. Canlı varlıkların kendilerinin ve çevrelerinde olan olayların farkında olması. Kısmen bilgili olma, uyanık olma anlamındadır.

İnsan bilincini göz önüne alırsak, kişinin kendisinin ve çevresindekilerin farkında olması halidir. Bilinçli olmak, daha önce farkında olmadığı şeylerin bilgi edinme sonrası farkına varması. Bu bilinçlenme sonrasında pozitif yönde davranış değiştirmesidir [14].

İSG bilinci de çalışanların iş yerindeki İSG konularında ki farkındalıklarının oluşturulması ve sürdürülmesi yönünde yapılan çalışmalardan oluşmaktadır.

2.5.1. Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Bilinci

Çalışanların, karşılaşılabilecekleri bir iş kazası, yakalanabilecekleri meslek hastalıkları sonucunda kendisi ve ailesi bakımında oluşabilecek kayıpların farkında olmaları iş sağlığı ve güvenliği için önemli bir noktadır. Yaşanan bir kaza sonucunda işçinin yaşamını yitirmesi ailesi için yakınıni kaybetmenin yanında ekonomik olarak yaşamlarını devam ettirmelerinde güçlüklerle karşılaşmaları anlamına da gelmektedir. İş kazasının çalışan ve ailesi için ekonomik etkisi, sakat kalma sonucunda çalışma gücündeki azalmalara bağlı olarak ücret kayıpları biçiminde ortaya çıkmaktadır [7].

Çalışanların İSG bilinci, çalıştıkları ortamdaki tehlikelerin farkında olmaları ve farkına vardıkları bu tehlikelere karşı sağlık, güvenlik kuralları çerçevesinde korunmalarınıdır. Çalışanların bu bilince ulaştırılmaları ve korunmaları işverenin yükümlülüğündedir. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun 4. Maddesinde işveren, çalışanların işle ilgili sağlık ve güvenliğini sağlamakla yükümlüdür. Mesleki risklerin önlenmesi, eğitim ve bilgi verilmesi dâhil her türlü tedbirin alınması, organizasyonun yapılması, gerekli araç ve gereçlerin sağlanması,

sağlık ve güvenlik tedbirlerinin değişen şartlara uygun hale getirilmesi ve mevcut durumun iyileştirilmesi için çalışmalar yapar ibaresi bulunmaktadır [15].

Çalışanların da bu bilince eriştikten sonra sürdürmeleri gerekmektedir. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun 16 maddesinde çalışanlar, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili aldıkları eğitim ve işverenin bu konudaki talimatları doğrultusunda, kendilerinin ve hareketlerinden veya yaptıkları işten etkilenen diğer çalışanların sağlık ve güvenliklerini tehlikeye düşürmemekle yükümlüdür. Çalışanların, işveren tarafından verilen eğitim ve talimatlar doğrultusunda yükümlülükleri bulunmaktadır ibaresi bulunmaktadır [15].

2.5.2. İşverenlerin İş Sağlığı ve Güvenliği Bilinci

İşverenler açısından iş sağlığı ve güvenliği bilinci, işletmelerinde oluşabilecek iş kazalarının sonuçlarının işletmelerine etkilerinin farkında olması ve bu farkında lığın sonucunda iş sağlığı ve güvenliği gerekliliklerini tam olarak yerine getirmesidir.

İşletmeler için iş kazası bir maliyet anlamına gelmektedir. Çalışanların gerek hayatlarını kaybetmeleri sonucu, gerekse yaralanmaları sonucunda zarar görmesi konunun insani boyutunun oluşturmasının yanında, yetişmiş eleman kaybı anlamına da gelmektedir. Ayrıca arkadaşlarını kaybeden veya zarar görmesinden dolayı diğer çalışanların verimliliklerinin düşmesi de işletmeler için bir maliyet unsurudur. İş kazalarının işletmeler için ortaya çıkardığı maliyetler “dolaylı maliyetler” ve “dolaysız maliyetler” olarak iki grupta toplanmaktadır [7].

Dolaysız maliyetler, iş kazası sonucu ödenen tedavi masrafı, sigorta prim ve tazminatları ile mahkeme giderleri vb. gibi harcamalardır. Dolaylı maliyetler, iş gücü kaybı, üretimin bir süre durması sonucu üretim kaybı, zaman kaybı, verimliliğin düşmesi ve hammadde ve makinelere gelen zararlar, siparişlerin zamanında yetiştirilememesi ile denetim masraflarıdır [7].

İşletme sahiplerinin, işletmeleri için farkında olmak zorunda oldukları, iş kazalarının olumsuz sonuçları diğer bir değerlendirme ile aşağıdaki gibi sıralanabilir:

1. Verimlilik kaybı, yüksek maliyetler ile kurulan işletmelerin üretim tesislerinde iş kazası sonucu, makinelere gelen zararlar, tamirat sürelerinde üretime ara verilmesi, işe devamsızlık nedeni ile işletmenin verimlilik kaybı yaşaması.
2. Çalışanların moralsizliğinin verimlilik azalmasına neden olması,
3. Yetişmiş eleman kaybı, işletmelerin eğitimi için yatırım yaptığı vasıflı ve deneyimli elemanların kaybı,
4. Kaybedilen yüksek vasıflı işçilerin yerine tekrar işçi bulma zorluğu,
5. İş kazası sonucu yaralanan veya hastalanan işçilere, hayatını kaybedenlerin yakınlarına ödenen tazminatlar,
6. Risk primi ödemesi,
7. Yüksek sigorta primleri,
8. Teçhizat ve tesisatta meydana gelen maddi hasarlar,
9. Para cezaları,
10. Sendikalar, kamu yetkilileri ve halkla yaşanan çatışma,
11. İmaj kaybı,
12. İş kaybı (özellikler taşeron olarak çalışan işletmelerin büyük şirketlerden alacakları işlerde),
13. Daha büyük ve ciddi olaylarda işletme belgesinin geri alınması.

İş sağlığı ve güvenliğinin önemi konusundaki işverenlerin bilinç seviyeleri, işletmelerini, meydana gelebilecek iş kazaları ve meslek hastalıkları nedeni ile zarar görmelerini engellemede belirleyici unsurdur. Ancak devlet çıkardığı yasalar ve denetim mekanizması ile işletmelerin iş sağlığı ve güvenliği konusunda bilinçli olmalarının yanında yasal zorunluluk getirerek işletmeleri korumaktadır [7].

2.5.3. Devletin İş Sağlığı ve Güvenliği Bilinci

Devletin iş sağlığı ve güvenliği bilinci, meydana gelen iş kazalarının ve meslek hastalıklarının vatandaşlarına zarar vermesi ve toplumsal düzeyde sorunlar oluşturmasının yanında, ülke ekonomisine büyük zararlar vermesinin farkında olması ve gerekli yasal düzenlemeler yapması, denetim mekanizmalarını oluşturması ve sorunun zmne yönelmesidir [7].

İş kazaları ve meslek hastalıklarının topluma getirdiği yükü hesaplamak güçtür. Bunun nedeni iş kazalarının sağlık sistemi ve sigorta sektörü gibi değişik alanları etkilemesidir. İş kazaları ve meslek hastalıkları sonucu ortaya çıkan iş gücü kayıpları, iş günü kayıpları, içi ailelerinin ekonomik ve sosyal kayıpları, kaza sonucu alet ve makinelerde oluşan hasarlar ve bunların neden olduğu üretim kayıpları ülkelerin ekonomilerine ciddi oranda zarar vermektedirler. İş kazaları ve meslek hastalıklarında Dünyada önde gelen ülkelerden biri olan Türkiye’de bu maliyetler milyarlarca Türk Lirası seviyelerine çıkmıştır [16].

İş sağlığı ve güvenliği bu zararları önlemede, kaza ve hastalık risklerinin önceden belirlenmesi ve önlenebilmesi için tedbir maliyetlerine katlanması gerekliliğini ortaya koyar [7].

Devletin iş sağlığı ve güvenliği bilincinin artmasını uluslararası kuruluşların yanı sıra sendikalardan ve çalışanlardan gelecek baskılar da sağlar. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) çalışma hayatı ile ilgili uluslararası çalışmalar yapan en önemli kuruluştur.

2.6. İş Sağlığı ve Güvenliğinde ki Gelişmeler ve İnşaat Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği

2.6.1. İş Sağlığı ve Güvenliği İle İlgili Yasal Düzenlemeler

İş sağlığı ve güvenliği konusun da Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, 4857 Sayılı İş Kanunu, 1593 Sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu, 6098 Sayılı Borçlar Kanunu, 5510 Sayılı SGK Kanunu ve bunlara bağlı çıkartılan yönetmelikler ile oldukça geniş ve hızla genişlemeye devam eden bir mevzuata sahiptir.

2.6.1.1. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası

1982 Anayasası her ne kadar doğrudan ve açık bir şekilde çalışanların iş sağlığı ve güvenliği hakkını düzenleyen bir hükme yer vermemişse de değişik maddelerinde iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin çeşitli düzenlemelere yer vermiştir. Her şeyden önce Anayasanın 2'nci maddesi Türkiye Cumhuriyetinin “insan haklarına saygılı sosyal bir hukuk devleti” olduğu belirtilerek, çalışanların işyerlerinde vücut tamlığına ve sağlığına zarar verecek her türlü tehlikeye karşı işverenlerden ve devletten talep hakları olduğu kabul edilmiştir. Anayasanın bu genel hükmü dışında, 5'inci maddesi; insanın maddi ve manevi varlığını geliştirmesi için gerekli şartları hazırlamak devlet için Anayasal bir görev olarak belirtilmiştir.

Anayasanın 17'nci maddesi; herkesin yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahip olduğunu, 56'ncı maddesi; devletin, herkesin hayatını, beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamak zorunda olduğunu belirtmiştir [17].

Çalışma hakkı ve ödevinin düzenlendiği 49'uncu madde, çalışma şartları ve dinlenme hakkının düzenlendiği 50'nci madde ve sosyal güvenlik hakkının düzenlendiği 60'ıncı madde, Anayasamızın konu ile ilgili diğer maddeleridir. Anayasanın 49'uncu maddesinde; çalışmanın herkesin hakkı ve ödevi olduğu, devletin çalışanların yaşam düzeyini yükseltmek, çalışma yaşamını geliştirmek için çalışanları koruyacağı, işsizliği önlemeye elverişli bir ekonomik ortam yaratmak ve çalışma barışını sağlanmasını kolaylaştırıcı ve koruyucu tedbirler alacağı belirtilmiştir. Anayasanın 50'nci maddesine göre; kimse, yaşına, cinsiyetine ve gücüne uymayan işlerde çalıştırılmaz. Yine Anayasanın 60'ıncı maddesine göre de; herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Devlet, bu güvenliği sağlayacak gerekli tedbirleri alır ve teşkilatı kurar denmektedir [17].

2.6.1.2. 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu

İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu 20 Haziran 2012 tarihinde 6331 sayılı yasa ile kabul edilmiş, 30 Haziran da Resmi Gazetede yayımlanmıştır. Kanunun bir kısmı yayım tarihinde yürürlüğe girmiş, bir kısmı Ocak 2013 yürürlüğe girmiştir. Bazı maddeleri Ocak 2014'te yürürlüğe girmiş, bazı maddeleri de Temmuz 2016'da yürürlüğe girecektir.

İş Kanununda yer alan iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili hükümler ve düzenlemeler yürürlükten kaldırılarak, sadece iş sağlığı ve güvenliği üzerine daha

geniş kapsamlı ve yeni düzenlemelerin olduğu İş Sağlığı ve Güvenliği Kanun oluşturulmuştur.

Kanun, beş bölüm ve otuz dokuz maddeden oluşmaktadır. İlk bölümde iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili tanımlar, Kanunun kapsamı ve istisnalar yer almaktadır. İkinci bölüm işveren ile çalışanların görev, yetki ve yükümlülükleri başlığını taşımaktadır. Üçüncü bölüm; Konsey, Kurul ve Koordinasyon bölümleri yer almaktadır. Dördüncü bölümde ise teftiş ve idari yaptırımlar başlığı bulunmaktadır. Kanunun son bölümü çeşitli ve geçici hükümler başlığını taşımaktadır [15].

2.6.1.3. 4857 Sayılı İş Kanunu

İş Kanunu 10 Haziran 2003 yılında 4857 sayılı yürürlüğe girmiştir. Bu Kanundan önce Ülkemizin ilk 3008 sayılı İş Kanunu, 931 sayılı İş Kanunu ve 1475 sayılı İş Kanunu kabul edilmiştir. Bu Kanunların çeşitli maddelerinde iş sağlığı ve güvenliği alanı düzenlemiştir. 4857 sayılı İş Kanununun beşinci bölümünde, 77 ve 89 arasındaki 13 madde iş sağlığı ve güvenliği alanını düzenlemiştir. 4857 sayılı İş Kanunu'nun 9 bölümü, 122 maddesi ve 6 geçici maddesi bulunmaktadır [18].

İş Kanununun 77, 78, 79, 80, 81, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 95, 105. Maddeleri ve geçici 2. Maddeler ile 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu yürürlüğe girdiğinde yürürlükten kaldırılmıştır. Ayrıca 4857 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde yer alan “İş sağlığı ve güvenliği hükümleri saklı kalmak üzere” ifadesi ile 98 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “85 inci madde kapsamındaki işyerlerinde ise çalıştırılan her işçi için bin Yeni Türk Lirası,” ifadesi metinden çıkartılmıştır [18].

2.6.1.4. 1593 Sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu

Umumi Hıfzıssıhha Kanunu 06 Mayıs 1930 tarihinde 1593 Sayı ile Resmi Gazetede yayımlanmıştır. Yayımlı tarihinden altı ay sonra yürürlüğe girmiştir. Çok eski bir kanun olmasına rağmen ülkemizde İş sağlığı ve güvenliği alanındaki ilk kanunlardan biri olduğu için halen önemi bulunmaktadır. İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili maddeler bu kanunun 173 ile 180 arasındaki maddelerinde bahsedilmiştir [4].

2.6.1.5. 6098 Sayılı Borçlar Kanunu

Borçlar Kanunundan (818 sayılı) sonra 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu (TBK) Resmi Gazete de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu kanun ile işverenin işçileri korumasında pozitif bir dayanak elde edilmiştir. Türk Borçlar Kanunu 417. Md'sinde belirtildiği üzere işçinin kişiliği, cinsel ve psikolojik taciz ve dürüstlük ilkelerine uygun sistem kavramları işlenmiştir. İş Kanunu mülga 77. Md'sinde işlenmiş olan iş sağlığı ve güvenliği önlemlerine ilişkin madde TBK Md. 417'ye eklenmiştir [19].

2.6.1.6. 5510 Sayılı Sosyal Güvenlik Kanunu

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu 16 Haziran 2006 tarihinde 5510 Sayı ile Resmi Gazetede yayımlanmış, en son 01 Ekim 2008 yılında tüm maddeleri yürürlüğe girmiştir. Bu kanun da iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili olarak 13. Madde de İş kazasının 14. Madde de Meslek hastalığının ayrıntılı şekilde tanımı yapılmıştır. Tanımın yanı sıra ayrıca iş kazası ve meslek hastalığı sonucunda bildirim ve soruşturma ayrıntıları da tanımlanmıştır. 21. Madde ile iş kazası ve meslek hastalığı ile hastalık bakımından işverenin ve üçüncü kişilerin sorumluluğu hükme bağlanmıştır [4].

2.6.1.7. İş Sağlığı ve Güvenliği İle İlgili Diğer Mevzuat

İş sağlığı ve güvenliği alanını düzenlemek için birçok yönetmelik çıkartılmıştır. Bunlardan biri 15 Mayıs 2013 tarihinde çıkartılan Çalışanların iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin usul ve esasları hakkında yönetmeliktir. Bu Yönetmelik, Kanunun 16, 17, 18 ve 30 uncu maddeleri ile 9.1.1985 tarihli ve 3146 sayılı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 2. ve 12. maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır. Beş bölüm 18 maddeden oluşan yönetmelikte çalışanlara verilecek iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin usul ve esaslarını düzenlenmiştir [20].

İnşaat sektörü ile ilgili 5 Ekim 2013 tarihinde Yapı işlerinde iş sağlığı ve güvenliği yönetmeliği çıkartılmıştır. Bu Yönetmelik, 20.6.2012 tarihli ve 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun 30 uncu maddesine dayanılarak, (2) Avrupa Birliğinin 24.6.1992 tarihli ve 92/57/EEC sayılı Konsey Direktifine paralel olarak, hazırlanmıştır. Dört bölüm 17 madde ve 4 Ekten oluşan yönetmelikte yapı işlerinde alınacak asgari iş sağlığı ve güvenliği şartlarını belirlemiştir [21].

2.7. İnşaat Sektörü ve İş Sağlığı ve Güvenliği

İnşaat sektörü insanların temel gereksinimlerinden biri olan barınma ihtiyacını karşılayan bir sektör durumundadır. Çoğalan nüfusla birlikte başta barınma olmak üzere insanların ihtiyaçları artmakta, bununla birlikte diğer sektörlerle birlikte inşaat sektörü de gelişmektedir.

İnşaat sektörü tek başına değerlendirilebilecek bir sektör değildir. Bünyesinde birçok bileşeni olmakla beraber bir lokomotif sektör pozisyonundadır. Muhtelif imalat sektörleri, madencilik sektörü ve diğer hizmet sektörleri bu kapsamda düşünülebilir. Haliyle inşaat sektörü içinde olabilecek teknolojik ilerlemeler bileşenlerini oluşturan sektörler içerisinde de doğrudan veya dolaylı yoldan gelişmelerini sağlayacaktır. Ayrıca, bileşenlerinde olabilecek teknolojik ilerlemeler de inşaat sektörünü etkileyecektir [22].

İngiltere’de yapılan bir araştırmanın sonuçlarına göre, ortalama yeni bir evde 150 farklı meslek kolunu ilgilendiren 23.000 parça bulunmaktadır. Hiçbir ekonomik faaliyetin bu kadar çok doğrudan ya da dolaylı etki doğurma gücü olmadığı dikkate alındığında sektörün lokomotif gücünün, gelişmekte olan ülkeler için vazgeçilemez değeri daha açık olarak ortaya çıkmaktadır [23].

İnşaat sektöründe ki geniş çalışma alanlı, kısıtlı süreli, çalışanların özellikleri ve proje bazlı sektör olduğundan diğer sektörlerle göre farklılıklar göstermektedir. Bu farklılıklar ve inşaat sektörünün hızlı ilerleyişi tehlike ve riskleri artırdığından İş sağlığı ve güvenliği daha çok önem kazanmaktadır.

2.7.1. Dünya da ve Türkiye de İnşaat Sektörü

2.7.1.1. Dünya da ve İnşaat Sektörü ve İstihdam

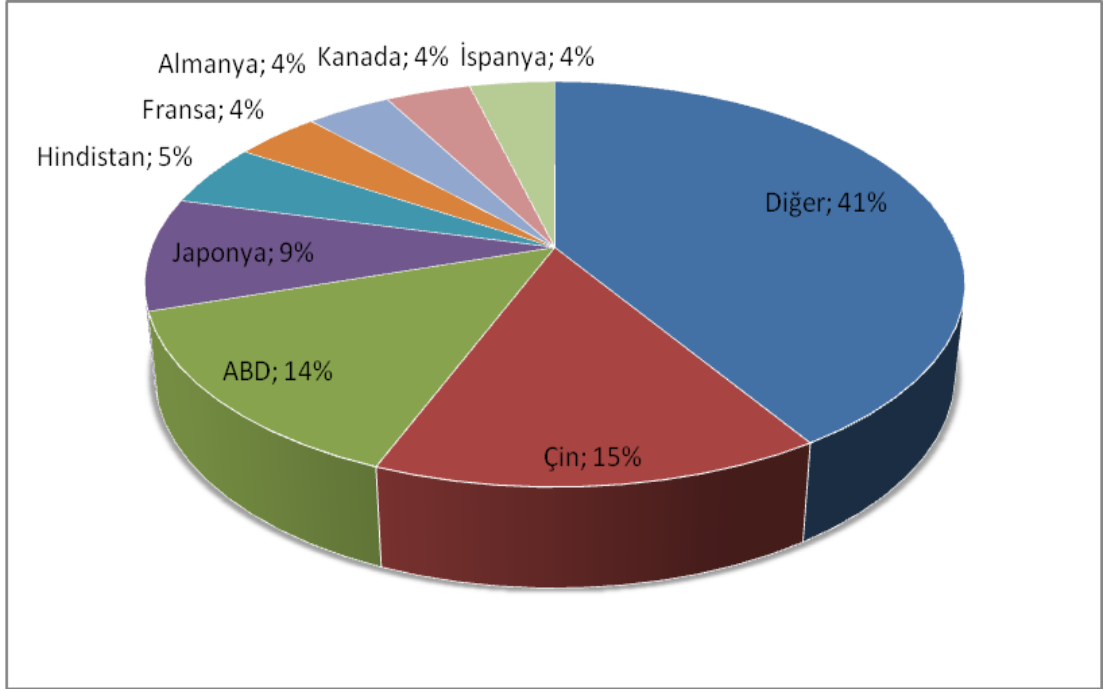
İnşaat sektörü birçok ülkede özel bir yeteneği olmayan kırsal kesim çalışanları için önemli bir seçenek oluşturmaktadır. Yapılan bir çalışmaya göre 1960 ve 1980 yılları arasında, Brezilya’nın hızlı bir şehirleşme yaşadığı zamanlarda, yaklaşık 30 milyon kişi şehirlerde yaşamak üzere kırsal bölgeleri terk etmiştir. Yine

aynı çalışmada belirtildiği üzere 1985'te Sao Paulo ve Rio de Janeiro'da inşaat sektöründeki iş gücünün sırasıyla %98 ve %94'ünü göçmenler oluşturmuştur [24].

İnşaat sektörünün dünyadaki toplam büyüklüğünün 7,5 trilyon dolar civarında olduğu tahmin edilmektedir (Global Construction 2020, 2009). Dünya sanayi istihdamının ise yaklaşık %30'unu inşaat sektörünün karşıladığı düşünülmektedir [22].

Dünya geneline bakıldığında inşaat sektörü bakımından en hareketli piyasanın 1,3 milyon firma ile en büyük imalat sektörünün bulunduğu ABD'de olduğu görülmektedir. Ancak, hemen her alanda olduğu gibi inşaat sektöründe de Çin, dikkate değer bir büyüme eğilimi içindedir [25].

İnşaattaki büyüme, ekonomik büyümede olduğu gibi gelişmekte olan ülkelerde yoğunlaşmaktadır. Global Construction Perspectives ve Oxford Economics tarafından hazırlanan ve Mart 2011'de yayınlanan "Küresel İnşaat 2020" raporuna göre 2010 yılında küresel inşaat sektörünün büyüklüğü 7,2 trilyon dolar olmuştur. Önümüzdeki 9 yıl içerisinde ise sektör büyüklüğünün 12 trilyon dolara çıkması tahmin edilmektedir. Ayrıca Çin, ABD ve Hindistan'ın ilk üç sırayı alarak 4,8 trilyon doların üzerinde bir büyüme yaratması beklenmektedir (Şekil 2.) [22].

Şekil 2. Ülkelere göre küresel inşaat hacmi (2010) (%) (Global Construction Perspective ve Oxford Economics)

Dünya inşaat sektöründe istihdam için şunları söyleyebiliriz. Canlanan inşaat endüstrisi tarım arazilerinden gelen fazla çalışanlar kullanmaktadır. Gelişen tarımsal üretkenlikten dolayı yerlerinden olanlar için, bir gelir elde etmek amacıyla şehirlerdeki inşaat işlerinde çalışmak tek yol olmaktadır. Gelişmekte olan ülkelerde, kırsaldan şehre göçenler için çoğunlukla inşaat sektörü istihdam sağlamaktadır. Gelişmiş ülkelerde ise tarımsal çalışan havuzundan çalışan çeken endüstri, benzer bir rol üstlenmektedir. Kırsal kesimden gelen bu çalışanlar eğitim seviyeleri düşük ve kalifiye olmayan elemanlardan oluşmaktadır. Ayrıca bu çalışanlar için para kazanmanın tek yolu inşaat işlerinde çalışmaktır. Bu koşullarda istihdam sağlayan inşaat sektöründe iş sağlığı ve güvenliğine önem verilmemektedir [24].

2.7.1.2. Türkiye de İnşaat Sektörü ve İstihdam

Ülkemizde, Cumhuriyetle birlikte hızlı ve planlı kalkınma için sanayi, tarım ve ulaşım alanlarında yatırımlara verilen önem, Türk İnşaat Sanayinin temelini atmıştır. Bu dönemin ilk inşaat faaliyetleri, ulaşım sektöründeki yol inşaatlarında görülmektedir. Ancak yetişmiş teknik eleman yetersizliği, çalışmaların bir süre yabancı firma, uzman ve müşavirliğinde yürütmesine neden olmuştur [26].

Ülkemizde, Cumhuriyetin ilanından sonra farklı dönemlerde değişik boyutlarda hissedilen konut sorunu, özellikle yüksek nüfus artışı, hızlı ve sağlıksız kentleşme sonucunda giderek artmıştır. Türkiye’de inşaat sektörü, 1980’li yıllarda ciddi bir gelişim göstermiştir. 1980 yılında inşaat sektöründeki büyüme %8,7 oldu. 1982 yılında %9,3 küçülen sektör, tekrar rekor bir artış ile %17,4 oranında yükselmiştir [26].

İnşaat sektörünün 2000’li yıllardan sonraki büyüme oranlarına bakarsak; 2002 yılında %13.9, 2003 yılında %7.8, 2004 yılında %14.1, 2005 yılında %9.3, 2006 yılında %18.5, 2007 yılında ise %5.7 büyümüştür. 2008 ve 2009 yıllarında sırasıyla %8.1 ve %16.1 oranlarında küçülmüştür. 2010 yılında ise %18.3 ile yüksek bir büyüme oranını gerçekleştirmiştir. Yükseliş 2011 yılında da devam etmiş ve 2011’de %11.3 olarak gerçekleşmiştir. 2012 yılında ise küresel krizden nasibini almış ve 2012’nin ilk 9 ayında sektör sadece %1,0’lik bir gelişme gösterebilmiştir [27].

İnşaat sektörü yoğun işgücü kullanımı sayesinde her zaman işgücü açısından önemli yere sahip bir sektör olmuştur. Özellikle düz işçiler açısından inşaat sektörü, geniş bir istihdam alanıdır. Hane halkı işgücü araştırması sonuçları TÜİK tarafından en güncel nüfus projeksiyonlarına göre ağırlıklandırılmakta ve yayımlanmaktadır. Hane halkı işgücü araştırmasının ağırlıklandırılmasında Ocak 2009 dönemi sonuçlarından başlamak üzere yenilenen nüfus projeksiyonları

kullanılmaya başlanmıştır. Bu kapsamda inşaat sektörü de sanayi sektörü içerisinde değerlendirilmektedir [22].

2014 yılı Kasım-Aralık ve 2015 yılı Ocak ayları istihdam edilenlerin %19,5'i tarım, %20,5'i sanayi, %7,1'i inşaat, %52,8'i ise hizmetler sektöründedir [28].

2.7.2. İnşaat Sektörü Özellikleri ve Çalışma Koşulları

İnşaat sektörünün özellikleri aşağıda sıralanmıştır.

- İnşaat işleri, genelde kısa süreli olup, çok dinamiktir.
- Şantiyeler sürekli olmayıp değişken ve geçicidir.
- Üretim genelde tekrarlanamaz nitelikte olup, çalışma koşulları, işyerine göre değişmektedir.
- İnşaat sektöründe branşlaşma çok fazla olup, her branşın kendine özgü riskleri vardır.
- İnşaat işyerlerinde birden fazla taşeron çalışmaktadır.
- Şantiyeler pek çok riski aynı anda barındırmaktadır.
- İşin devamı sürecinde işçiler değiştiği gibi, üretilen inşaatın ulaştığı seviyeler itibariyle, riskler de değişir.
- Sektör pek çok alt sektörün ve özel uzmanlıkların bir araya gelmesini gerektirdiğinden taşeron kullanımı bir zorunluluktur ve yaygındır. Bu durum ii sağlığı ve güvenliği açısından da, her taşeronun ve işçilerinin Şantiye koşullarına uyumunun sağlanmasını gerektirir.
- Şantiyeler çoğu zaman merkezi yerlerden uzaktadır. Merkezden uzaklık, denetim ve tedbir alınmasını, müdahale edilmesini zorlaştırır.

- Çalışanlar ve malzemeler sürekli hareket halindedirler ve bu hareketler sistematik değildir.
- Çalışma alanı geniş ve dağınık olabilmektedir.
- İşler çoğunlukla farklı organizasyon ve iş disiplinine sahip çeşitli taşeronlar tarafından gerçekleştirilir.
- Çekirdek kadro dışında her projede yeni işçiler ve personel görev alır.
- Her şantiyenin coğrafyası, büyüklüğü, istihdam kapasitesi, teknik koşulları dolayısıyla riskleri farklıdır. Bu nedenle her şantiye kendi koşullarını belirler [24].
- İnşaat sektörü risk grubu olarak çok tehlikeli işler kapsamındadır.

İnşaat sektöründe yapılacak işin süresi bellidir ve işin en kısa sürede bitirilmesi istenir. Gündüz yapılan işlerin önünü açmak, daha çok üretimde bulunmak, işin sonunda süre sıkıntısı yaşamamak, kiralanan ekipmanları daha uzun süre kullanmak gibi faktörlerden dolayı günde 24 saatlik vardiyalı çalışma yapıldığı görülmektedir. Vardiya uygulamaları çok iyi aydınlatılmış inşaatlarda veya ince aydınlatmaya gerek olmayan baraj ve yol inşaatlarında uygulanmaktadır. Gece aydınlatmasının iyi olmadığı ince işlerin uygulandığı yerlerde genelde mesai uygulaması yapılarak özellikle yaz aylarında gün ışığından sonuna kadar faydalanılmaktadır.

Vardiya sistemli çalışma yapılan şantiyelerde, saha mühendisleri, formenler, operatörler, düz işçiler ve bazen sağlık memurları ve iş güvenliği uzmanları da vardiyalı çalışma düzeninde çalışmaktadır. İşin sürekliliğinin çok önemli olduğu Şantiyelerde yemek saatleri sırasında işin durmaması veya çalışan sayısının fazlalığından dolayı yemekhane yetersizliği yüzünden işçiler sırayla yemek yiyebilmektedir. İmalatın süre sınırlaması olduğu işlerde örneğin beton dökümü (betonun dışarıdan gelmesi, beklemesi durumunda yapısının bozulması etkenlerinden dolayı) durumunda yemekler ekmeğ arasına sandviç şeklinde ya da sefer taslarıyla çalışma sahasına getirilmektedir. İşin durumuna göre çalışanlara fazla mesai yaptırılarak bazı günler kişi başı 12 saate çalışabilmektedir. Fazla mesai çoğunlukla

işçiler için de tercih edilen bir durum olmaktadır çünkü günde 2 saat fazla çalışarak ayda 50-60 saat arası fazla mesai ile aylık gelirlerini arttırmaya çalışmaktadırlar.

Bina ve konut inşaatı gibi şantiyelerde genellikle vardiyalı çalışma uygulanmamaktadır. Bu tip yerlerde çalışma saatleri genellikle günışığına göre belirlenir. Vardiyalı çalışma olmasa da bu tür şantiyelerde özellikle beton dökülmesi sırasında işin bitimine kadar (beton dökülmesi tamamlanıncaya kadar) çalışılmaktadır. Çünkü beton dökülmesine ara verip sonraki gün devam etmek teknik olarak mümkün değildir. Bu gibi durumlarda işçiler bazen 15- 20 saat durmadan çalışmak zorunda kalmaktadırlar [24].

Bütün bu özelliklerin ve çalışma koşullarının ışığında inşaat sektöründeki başlıca tehlikeler:

- Yüksekten düşme
- Hareketli bir aracın çarpması
- Düşen nesnelerin çarpması
- Elektrik çarpması
- Kazı sırasında yaralanma
- Tehlikeli maddelerle temas
- Ağır malzeme kaldırılması sonucu sırt ağrıları
- Gürültüden dolayı işitme kaybı şeklinde sıralanabilir [24].

2.7.3. Yapı İşlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Mevzuatı

Yapı İşlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin amacı, yapı işlerinde alınacak asgari iş sağlığı ve güvenliği şartlarını belirlemektir. Bu

Yönetmelik, 20.6.2012 tarihli ve 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu kapsamına giren tüm yapı işlerinin yapıldığı işyerlerinde uygulanır. Bu Yönetmelik hükümleri, 19.9.2013 tarihli ve 28770 sayılı Resmî Gazete’ de yayımlanan Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği kapsamına giren işyerlerinde uygulanmaz [29].

Yapı İşlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği dört bölüm 17 madde den ve dört ekten oluşmaktadır. Birinci bölümde amaç, kapsam, dayanaklar ve tanımlar bulunmaktadır. İkinci bölümde işverenlerin ve diğer kişilerin yükümlülükleri ve sorumlulukları belirtilmektedir. Üçüncü bölümde genel hükümler başlığı altında sağlık ve güvenlik koordinatörlerinin görevlendirilmesi, sağlık ve güvenlik planı ve bildirim, sağlık ve güvenlik koordinatörlerinin proje hazırlık aşamasındaki görevleri, sağlık ve güvenlik koordinatörlerinin proje uygulama aşamasındaki görevleri, çalışanların bilgilendirilmesi, çalışanların görüşlerinin alınması ve katılımlarının sağlanması konuları açıklanmaktadır. Dördüncü bölümde çeşitli ve son hükümler maddeleri bulunmaktadır. Bu yönetmeliğin birinci ekinde yapı işleri listesi, ikinci ekinde iş sağlığı ve güvenliği risklerini içeren çalışmaların listesi, üçüncü ekinde yapı işine ilişkin bildirim ayrıntıları açıklanmıştır. Son olarak dördüncü ekinde yapı alanları için asgari sağlık ve güvenlik şartları başlığı altında yapı sektöründe yapılması gereken tüm uygulamalar, yüksekte çalışma, geçitlerde güvenlik, düşen cisimler, enerji dağıtım hatları, acil çıkış yolları ve kapıları v.b. ayrıntılı şekilde açıklanmaktadır [29].

3. BÖLÜM: MATERYAL METOD

3.1. Araştırmanın Amacı

Bu tez çalışması kapsamında, inşaat sektöründe çalışan 110 kişili bir grubun karşılaştıkları iş sağlığı ve güvenliği uygulamaları, iş kazaları ve meslek

hastalıkları hakkında ki bilgilerinin toplanması ve iş sağlığı ve güvenliği konusundaki davranış ve bilgi düzeylerinin ölçülmesidir.

Bu çalışmanın amacı, iş sağlığı ve güvenliği alanında yaşanan gelişmelerin inşaat sektörüne yansımalarının incelenmesi, inşaat sektöründe çalışan özellikle kalıpcı ve demirci meslek grubuna ait çalışanların karşılaştıkları iş kazaları ve meslek hastalıkları hakkında bilgi toplanması, iş sağlığı ve güvenliği konusundaki davranış ve bilgi düzeylerinin ölçülmesidir. Bu çalışma kapsamında, bir şantiye örneklemini alarak çalışanlardan anket formu doldurmaları istenmiş ve görüşmelerde doldurulan anket sonuçları ışığında inşaat sektöründe çalışanların iş sağlığı güvenliği konusundaki bilgilerinin düzeyi ve eksiklikleri belirlenerek ileriki şantiyelerde çalışanların eğitimlerini araştırma kapsamında iletirmek amaçlanmıştır.

3.2. Araştırma Önemi

İş kazaları ve meslek hastalıkları çalışanların ve işverenlerin önemli kayıplarla karşılaşmasına neden olmaktadır. Daha güvenilir bir şekilde çalışmayı sağlayabilmek için ilk önce insanların iş sağlığı ve güvenliğine bakış açılarını, yaklaşımlarını ve bilgi düzeylerini bilmek büyük önem taşımaktadır. Sektör büyüklüğü ve çalışan çokluğuna bakılarak iş kazalarının çoklukla yaşandığı inşaat sektörü çalışanları önemli grupların başındadır.

İş Kanunu (6331 sayılı) ile İş Sağlığı ve Güvenliği ile ilgili parçalı düzenlemeler bir başlık altında toplanmış bulunmaktadır. Yeni yasa ile birçok yenilik ve değişikliklerde getirilmiştir. Getirilen bu yeniliklerin çalışanlara yansımalarının ne düzeyde olduğu bilinmediğinden ölçülmesi ihtiyacı duyulmaktadır.

3.3. Araştırma Yöntemi ve Kapsamı

Bu tez çalışmasında, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili literatür araştırması yapılmış, iş sağlığı ve güvenliği konusunda amaca özel ilk kanun olan 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile önceki düzenlemeler kıyaslanmış ve bu hususta anket uygulaması yapılmıştır. Anket çalışmasıyla; eğitim seviyesine İSG konusu arasındaki ilgi, İSG eğitimi seviyesi ile bu hususta bilgi sahibi olma arasındaki ilgi, İSG eğitimi ile meslek hastalığına yakalanma ve iş kazasına maruz kalma arasındaki ilgiye dair hipotezler araştırılmıştır.

Bu tez araştırması İstanbul ilinde Mayıs – Temmuz 2014 tarihleri arasında, 185.000 m2 büyüklüğünde 7 katlı, 20 mühendis / idari personeli ve 10 formeni ile birlikte yaklaşık 300 çalışanı bulunan Bankacılık Teknoloji Kampüsü Projesi şantiyesinde, 110 kişilik betonarme yapı alt işveren çalışanına, geçerlilik ve güvenirlik testleri yapılmış olan anket uygulanmıştır.

Kullanılan anket değerlendirmesi SPSS (IBM SPSS Statistics 21) [30] programı ile gerçekleştirilmiştir. Anket iki ana kısımdan oluşmakta olup birinci kısım yaş, doğum yeri, eğitim durumu vb. gibi inşaatta çalışanların demografik bilgilerini ölçmeye yönelik genel sorulardan oluşmaktadır. İkinci kısımda ise İş sağlığı ve güvenliği ve 6331 sayılı iş sağlığı ve güvenliği kanunu hakkındaki bilgi düzeylerini ölçmeyi amaçlayan sorular bulunmaktadır.

4. BÖLÜM: BULGULAR

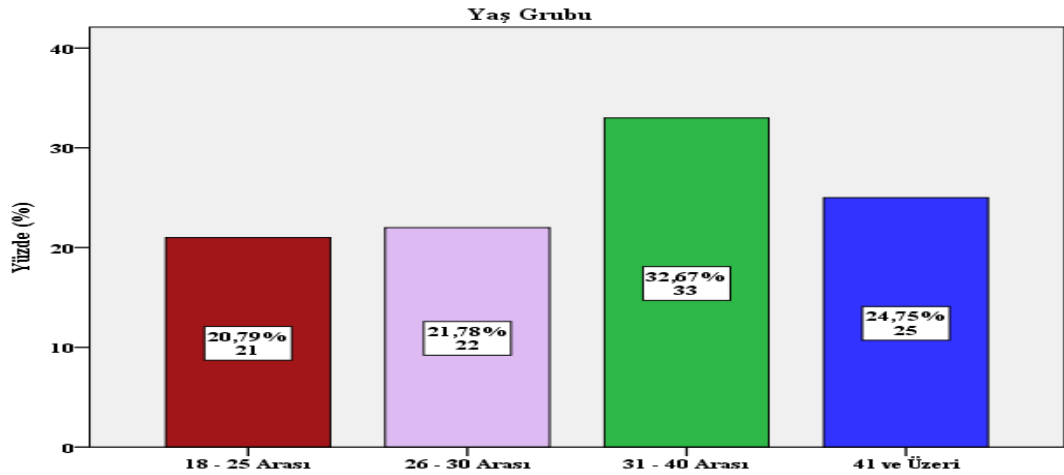
4.1. Bulgular ve Değerlendirme

Bu bölümde anket çalışması sonuçları neticesinde SPSS 21 istatistik veri analizi programı ile elde edilen bulgular ve değerlendirmeler aktarılmaktadır. SPSS programı ile yapılan güvenilirlik analizi sonucu $\alpha=0,772$ gibi güvenilir sayılan bir değer çıkmıştır.

4.1.1. Demografik Özellikler

Araştırmanın bu bölümünde inşaata çalışanların demografik bilgilerinin veri sonuçları aktarılmaktadır.

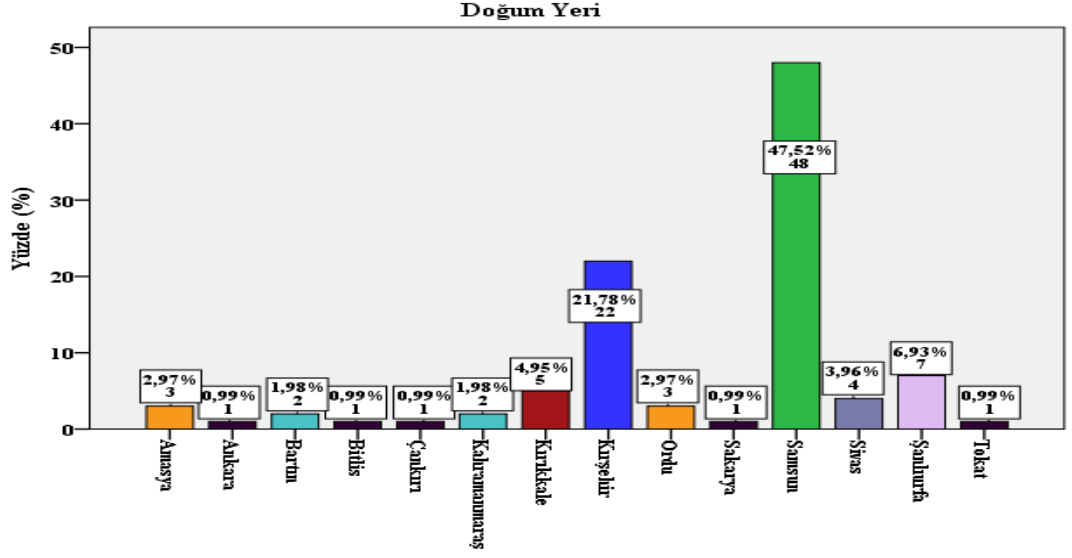
Araştırmaya katılan inşaatta çalışan grubun yaş gruplarına göre dağılımı Şekil 3.'de görülmektedir. Bu çalışmaya göre çalışanların çoğunluğu (33 kişi ile %32,67) 31-40 yaş grubu aralığındadır. Bunu takiben 18-25 yaş grubu (21 kişi) %20,79, 26-30 yaş grubu (22 kişi) %21,78 ve 41 ve üzeri yaş grubu (25 kişi) %24,75 yüzdelerine sahiptir.

Şekil 3. Çalışanların Yaş Guruplarına Göre Dağılımı

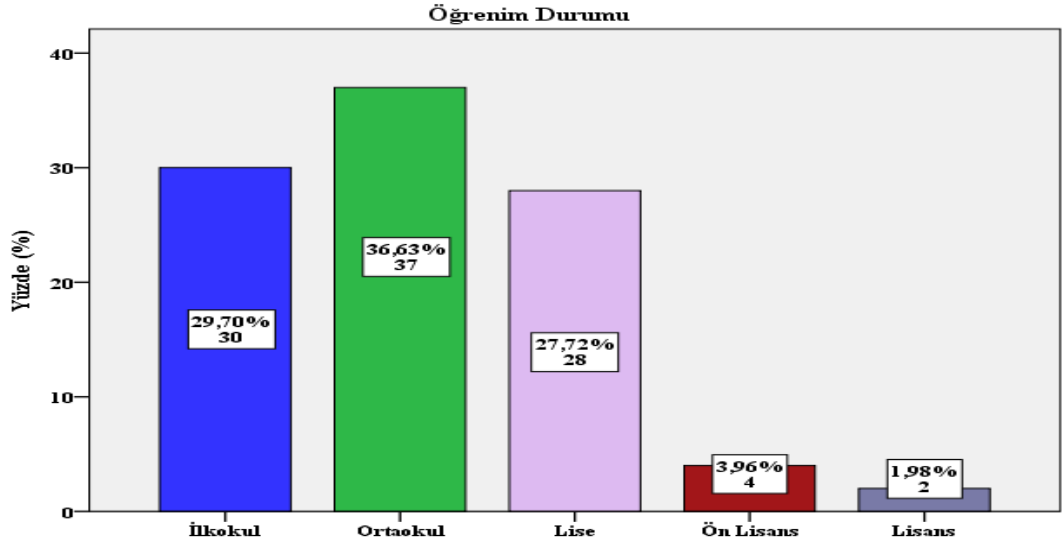
Yapılan anket çalışması sonuçlarına göre (Şekil 4.) çalışanların çoğunluğunun 48 kişi ile Samsun ve 22 kişi ile Kırşehir de doğmuş olduğu görülmektedir. Araştırma grubundaki diğer çalışanların doğum yeri dağılımı 3 kişi Amasya, 1 kişi Ankara, 2 kişi Bartın, 1 kişi Bitlis, 1 kişi Çankırı, 2 kişi

Kahramanmaraş, 5 kişi Kırıkkale, 3 kişi Ordu, 1 kişi Sakarya, 4 kişi Sivas, 7 kişi Şanlıurfa, 1 kişi Tokat şeklindedir.

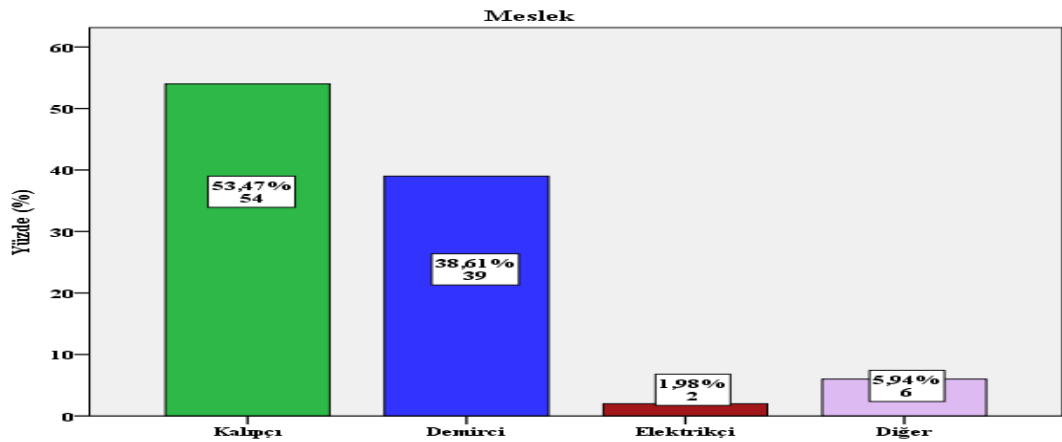
Şekil 4. Çalışanların Doğum Yerlerine Göre Dağılımı

Örneklem gurubunun eğitim seviyeleri incelendiğinde 30 kişinin (%29,70) İlkokul, 28 kişinin (%27,72) Lise, 4 kişinin (%3,96) Ön Lisans, 2 kişinin de (%1,98) Lisans mezunu olduğu görülmektedir (Şekil 5.). Anket çalışmasına katılanlar arasında en kalabalık grup 37 kişi (%36,63) ile ortaokul mezunları oluşturmaktadır.

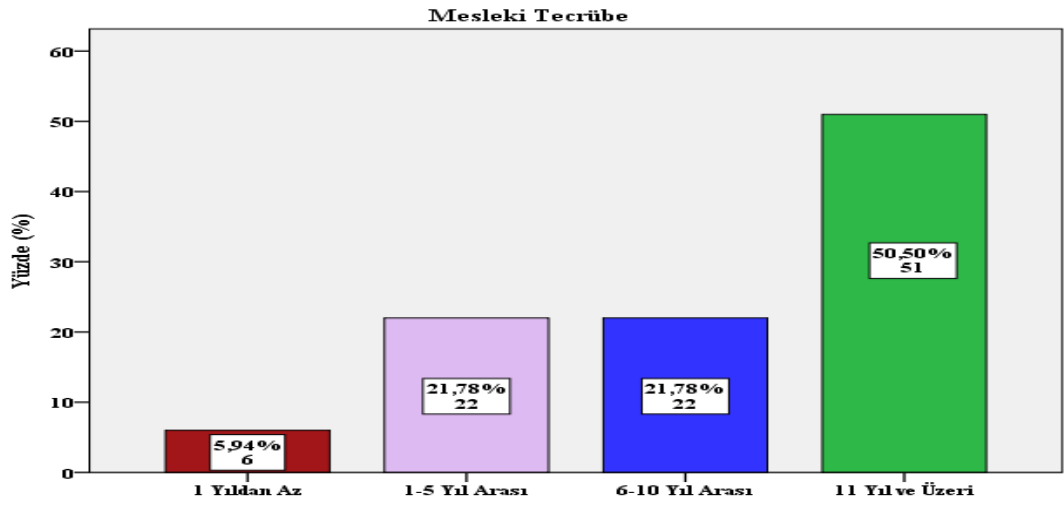
Şekil 5. Çalışanların Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımı

Şekil 6. da araştırmaya katılan gruptaki çalışanların meslek türlerine göre dağılımı görülmektedir. Anket çalışması sonuçlarına göre kaba yapı inşaat işlerinde çalışanların %53,47'si (54 kişi) kalıpcı, %38,61'i (39 kişi) demirci, %1,98'i (2 kişi) elektrikçi, %5,94'ü (6 kişi) diğer meslek gruplarında çalıştıklarını belirtmiştir. Sonuç olarak kaba yapı inşaat işlerinde kalıpcıların yoğunluklu çalıştığı göstermektedir.

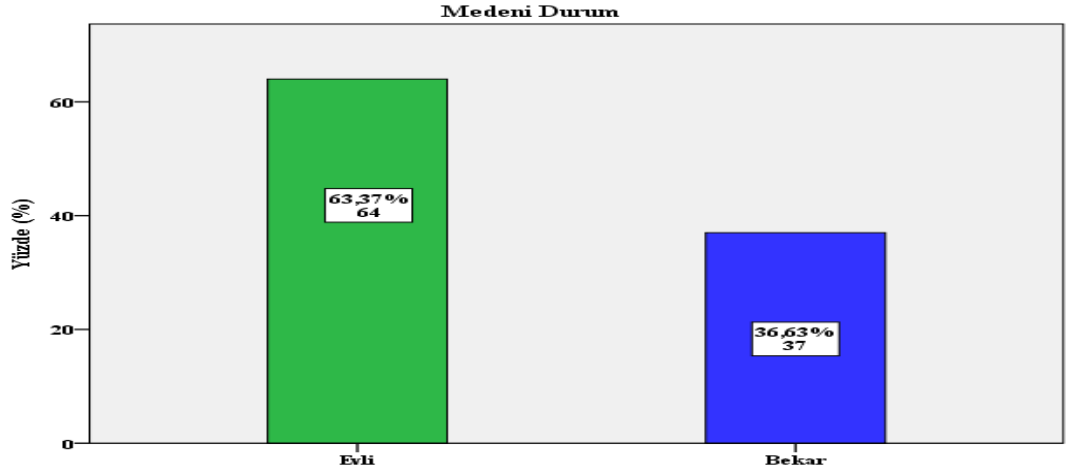
Şekil 6. Çalışanların Mesleklerine Göre Dağılımı

Şekil 7. de inşaat sektöründe çalışanların mesleki tecrübelerinin dağılımının 1 yıldan az çalışanların %5,94 (6 kişi), 1-5 yıl arası çalışanların %21,78 (22 kişi), 6-10 yıl arası çalışanların %21,78 (22 kişi) ve 11 yıl ve üzeri çalışanların %50,50 (51 kişi) olduğu görülmektedir. Araştırma sonucuna göre inşaat sektöründe çalışanların tecrübeli kişiler olduğu kanısına varılabilmektedir.

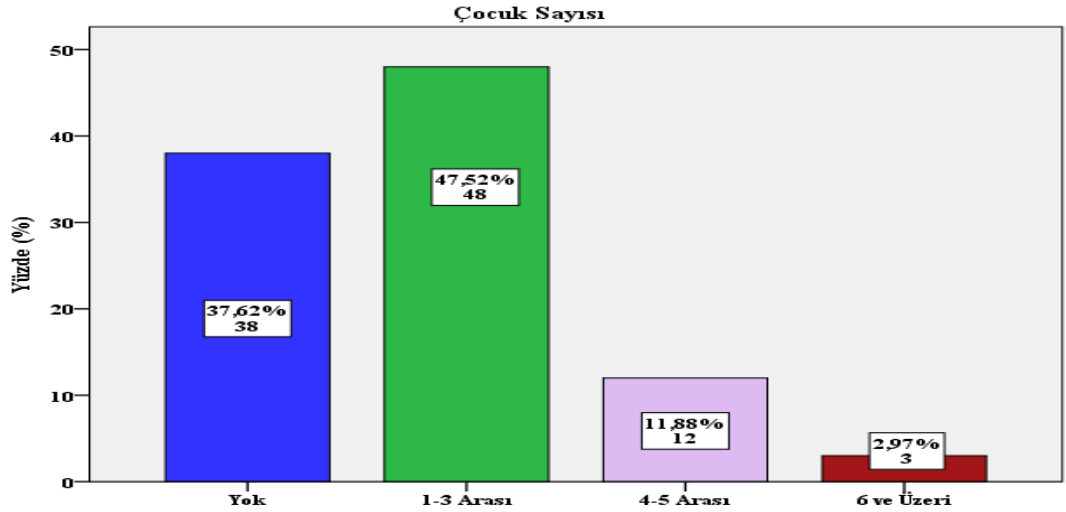
Şekil 7. Çalışanların Mesleki Tecrübelerine Göre Dağılımı

İnşaat sektöründe çalışanların çoğunluğunun evli olduğu şekil 8. de açık şekilde görülmektedir. Çalışanların %63,37'si (64 kişi) evli iken %36,63'ü (37 kişi) bekâr grubunda bulunmaktadır.

Şekil 8. Çalışanların Medeni Durumlarına Göre Dağılımı

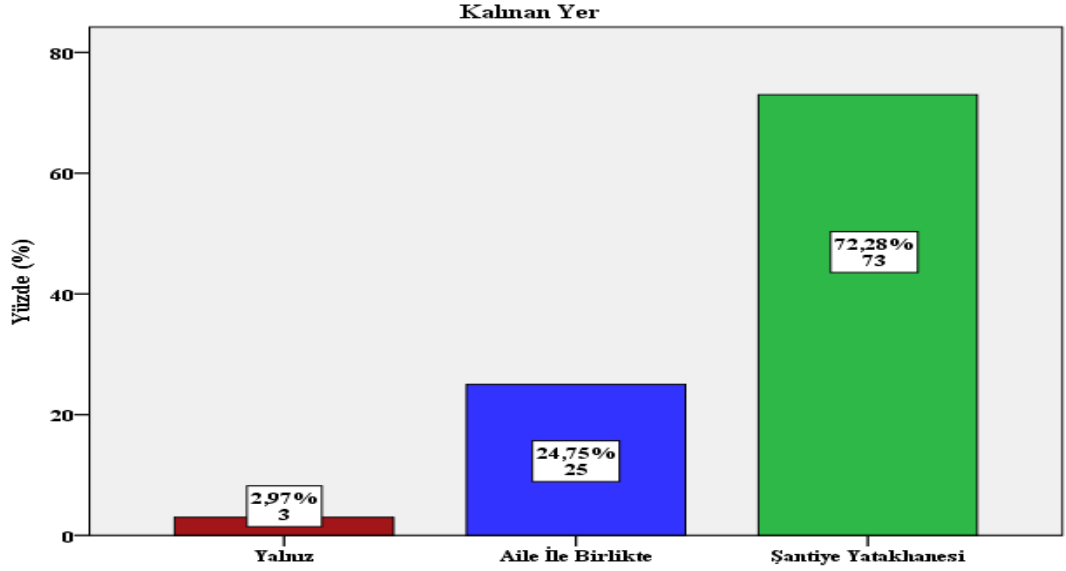
Örneklem gurubunda ki çalışanların çocuk sayılarında ki dağılımı Şekil 9. da görülmektedir. Çocuğu olmayanlar 38 kişi (%37,62), 1-3 arası çocuğu olanlar 48 kişi (%47,52), 4-5 arası çocuğu olanlar 12 kişi(%11,88), 6 ve üzeri çocuğu olanlar 3 kişi (%2,97) şeklindedir.

Şekil 9. Çalışanların Çocuk Sayılarına Göre Dağılımı

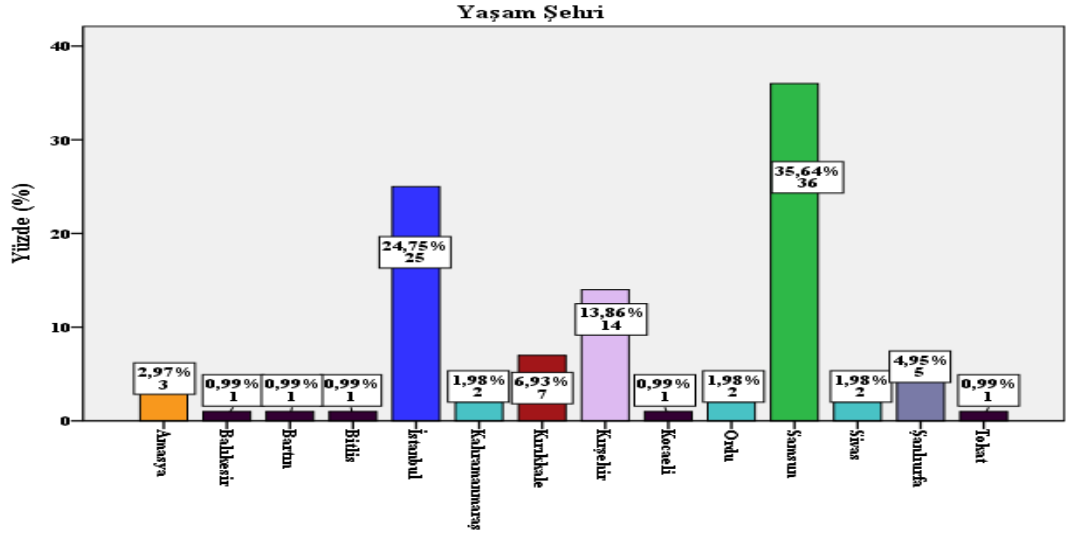
Şekil 10. da inşaat sektöründe çalışanların kaldıkları yer yalnız, ailesi ile birlikte ve şantiye yatakhane olmak üzere üç şekilde sınıflandırılmıştır. Araştırmaya katılanların büyük çoğunluğunu %72,28 (73 kişi) ile şantiye

yatakhanesinde kalanlar oluşturmaktadır. Diğer çalışanların kaldığı yerler ise %24,75 (25 kişi) ailesi ile kalanlar ve %2,97 (3 kişi) yalnız kalanlar şeklinde olduğu görülmektedir.

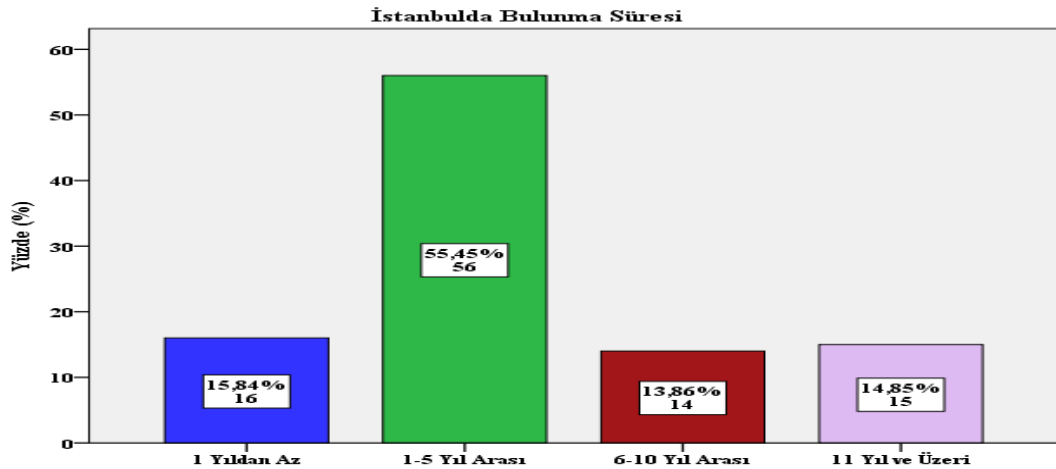
Şekil 10. Çalışanların Kaldıkları Yere Göre Dağılımı

Araştırmaya katılanların yaşadıkları şehir sorusuna verdikleri cevaplar Şekil 11. de görülmektedir. Çalışanların dağılımı 36 kişi Samsun ve 25 kişi İstanbul 14 kişi Kırşehir, 7 kişi Kırıkkale, 5 kişi Şanlıurfa, 3 kişi Amasya, 1 kişi Ankara, 2 kişi Ordu ve Sivas, 1 er kişi Balıkesir, Bartın, Bitlis, Kocaeli ve Tokat şeklindedir.

Şekil 11. Çalışanların Yaşadığı Şehirlere Göre Dağılımı:

İnşaat sektöründe çalışanların İstanbul da buluma sürelerine göre dağılımı Şekil 12. de görülmektedir. Çalışanların büyük çoğunluğu %55,45 (56 kişi) ile İstanbul da 1-5 yıl arası bulduklarını söylemişlerdir. Diğer cevapların dağılımları %15,84 (16 kişi) 1 yıldan az, %13,86 (14 kişi) 6-10 yıl arası, %14,85 (15 kişi) 11 yıl ve üzeri şeklindedir.

Şekil 12. İnşaat Sektöründe Çalışanların İstanbul da Bulunma Sürelerine Göre Dağılımı

4.1.2. İş Sağlığı ve Güvenliği İle İlgili Bilgiler

Araştırmanın bu bölümünde inşaatta çalışanların iş sağlığı ve güvenliği konusunda ki bilgi düzeyleri ile ilgili verilerin analizleri sunulmaktadır.

Tablo 2. de araştırmaya katılan inşaat sektöründe çalışanlara yöneltilen ‘‘ iş sağlığı ve güvenliği hakkında bilgi düzeyiniz nedir’’ sorusuna verilen cevapların sonuçları görülmektedir. Araştırmaya katılanların çoğunluğunun iş sağlığı ve güvenliği konusunda bilgiye sahip oldukları cevabını verdiği görülmektedir.

Tablo 2. İş Sağlığı ve Güvenliği Hakkında Bilgi Düzeyleri Dağılımı

	Frekans	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Hiç	4	4,0	4,0	4,0
Az	5	4,9	4,9	8,9
Orta	47	47,5	47,5	56,4
Çok	44	43,6	43,6	100,0
Toplam	101	100,0	100,0	

Araştırmaya katılan çalışanların öğrenim durumları ile ‘‘İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili bilgi düzeyiniz nedir?’’ sorusuna verilen cevapların sonuçları Tablo 3. de görülmektedir. Öğrenim durumu Lisans olan 2 kişi İSG ile ilgili bilgi seviyelerini orta olarak belirtmişlerdir.

Tablo 3. Öğrenim Durumu İle İSG Bilgi Düzeyleri Dağılımı

Eğitim Durumu	İş Sağlığı ve Güvenliği ile İlgili Bilgi Düzeyi				
	Hiç	Az	Orta	Çok	Toplam
İlkokul	1	2	17	10	30
Ortaokul	1	1	16	19	37
Lise	1	2	12	13	28
Ön Lisans	1	0	1	2	4
Lisans	0	0	2	0	2
Toplam	4	5	48	44	101

Tablo 4. de araştırmaya katılan çalışanların işyerinde ki görevleri ile “İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili bilgi düzeyiniz nedir?” sorusuna verilen cevapların dağılımı görülmektedir. Araştırma grubunda ki demirci ve elektrikçilerden “İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili bilgi düzeyiniz nedir?” sorusuna hiç ve az cevaplarını vermiş çalışan bulunmamaktadır.

Tablo 4. İşyerindeki Görev İle İSG Bilgi Düzeyleri Dağılımı

İşyerinde ki Görev	İş Sağlığı ve Güvenliği ile İlgili Bilgi Düzeyi				
	Hiç	Az	Orta	Çok	Toplam
Kalıpcı	3	4	27	20	54
Demirci	0	0	17	22	39
Elektrikçi	0	0	1	1	2
Diğer	1	1	3	1	6
Toplam	4	5	48	44	101

Çalışma grubundaki çalışanların doğdukları yer ile ‘‘İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili bilgi düzeyiniz nedir?’’ sorusuna verilen cevapların dağılımı Tablo 5. de görülmektedir. Amasya da doğan 3 çalışandan 1 çalışan, Çankırı da doğan 1 çalışan, Kahramanmaraş ta doğan 2 çalışandan 1 çalışan, Ordu da doğan 3 çalışandan 1 çalışan, Samsunda çalışan 48 çalışandan 5 çalışan hiç veya az bilgili olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 5. Doğum Yeri İle İSG Bilgi Düzeyleri Dağılımı

Doğum Yeri	İş Sağlığı ve Güvenliği ile İlgili Bilgi Düzeyi				
	Hiç	Az	Orta	Çok	Toplam
Amasya	0	1	2	0	3
Ankara	0	0	1	0	1
Bartın	0	0	1	1	2
Bitlis	0	0	0	1	1
Çankırı	0	1	0	0	1
Kahramanmaraş	1	0	0	1	2
Kırıkkale	0	0	2	3	5
Kırşehir	0	0	9	13	22
Ordu	1	0	0	2	3
Sakarya	0	0	1	0	1
Samsun	2	3	23	20	48
Sivas	0	0	4	0	4
Şanlıurfa	0	0	4	3	7
Tokat	0	0	1	0	1
Toplam	4	5	48	44	101

Tablo 6. de İş sağlığı ve güvenliği konusunda eğitim aldığı bilinen araştırma grubuna yöneltilen “iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili eğitim düzeyiniz nedir?” sorusuna verilen cevapların sonuçları görülmektedir. Tabloda da görüldüğü üzere eğitimi olmayan bulunmamaktadır. Çalışanların aldığı eğitimle eğitim seviyelerini yüksek oranda % 57,4 (58 kişi) ile orta olarak belirttiği görülmektedir.

Tablo 6. İş Sağlığı ve Güvenliği İle İlgili Eğitim Düzeyleri Dağılımı

	Frekans	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Hiç	0	0	0	0
Az	5	5,0	5,0	5,0
Orta	58	57,4	57,4	62,4
Çok	38	37,6	37,6	100,0
Toplam	101	100,0	100,0	

İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili eğitim düzeyleri ile “İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili bilgi düzeyiniz nedir?” sorusuna verilen cevapların sonuçları çalışanların aldıkları eğitimin bilgilenmelerinde ne kadar etkili olduğunun sonuçlarını göstermektedir. Tablo 7. de çalışanların eğitim düzeyleri ile bilgilenmeleri arasında doğru bir orantı olduğu, hiç eğitim almayanların bulunmadığı, iki soruya da aynı cevabı veren 44 kişinin orta 35 kişinin de çok dediği görülmektedir.

Tablo 7. İSG Eğitim Düzeyleri İle İSG Bilgi Düzeyleri Dağılımı

İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitim Düzeyi	İş Sağlığı ve Güvenliği ile ilgili Bilgi Düzeyi				
	Hiç	Az	Orta	Çok	Toplam
Hiç	0	0	0	0	0
Az	1	3	1	0	5
Orta	3	2	44	9	58
Çok	0	0	3	35	38
Toplam	4	5	48	44	101

Tablo 8. da 6331 sayılı iş sağlığı ve güvenliği kanunu hakkında ki bilgi düzeyleri dağılımı bulunmaktadır. Tabloda ki verilerden çalışanların % 39,6'sı (40 Kişi) orta dediği diğer cevapların birbirine yaklaşık olduğu görülmektedir.

Tablo 8. 6331 Sayılı İSG Kanunu Hakkındaki Bilgi Düzeyleri Dağılımı

	Frekans	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Hiç	13	12,9	12,9	12,9
Az	28	27,7	27,7	40,6
Orta	40	39,6	39,6	80,2
Çok	20	19,8	19,8	100,0
Toplam	101	100,0	100,0	

Araştırma grubuna sorulan “İş sağlığı ve güvenliği kurulu hakkında ki bilgi düzeyiniz nedir?” sorusu ile İş sağlığı ve güvenliği kurulunun varlığı ve işlevi hakkında ki bilgi düzeyleri dağılımı Tablo 9. de görülmektedir. Çalışanların çoğunluğu (%55,4) orta düzeyde bilgi sahibi olduğu, azda olsa bir kısım çalışanın (%5,9) hiç bilgi sahibi olmadığını belirtmiştir.

Tablo 9. Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulu Hakkındaki Bilgi Düzeyleri

	Frekans	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Hiç	6	5,9	5,9	5,9
Az	19	18,8	18,8	24,8
Orta	56	55,4	55,4	80,2
Çok	20	19,8	19,8	100,0
Toplam	101	100,0	100,0	

Tablo 10. de araştırma grubunda çalışanların “Çalıştığımız işyerinde iş sağlığı ve güvenliği kurulu var mı?” sorusuna verdikleri cevaplar bulunmaktadır.

Dağılımı evet %76,2 (77 kişi), hayır %1,0 (1 kişi) ve bilgim yok %22,8 (23 kişi) şeklindedir.

Tablo 10. İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulunu Bilenlerin Dağılımı

	Frekans	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Evet	77	76,2	76,2	76,2
Hayır	1	1,0	1,0	77,2
Bilgim Yok	23	22,8	22,8	100,0
Toplam	101	100,0	100,0	

İş sağlığı ve güvenliği kurulunun olup olmadığını bilenler ile kurul hakkındaki bilgi düzeyleri arasında doğru bir bağlantı olduğu Tablo 11. da görülmektedir. Evet, cevabı verenlerin çoğunluğu (64 kişi) bilgi sahibi olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 11. İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulunu Bilenlerin İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulu Hakkındaki Bilgi Düzeylerinin Dağılımı

Çalışılan İşyerinde İSG Kurulu Var mı?	İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulu Hakkındaki Bilgi Düzeyi				
	Hiç	Az	Orta	Çok	Toplam
Evet	2	11	48	16	77
Hayır	0	0	1	0	1
Bilgim Yok	4	8	7	4	23
Toplam	6	19	56	20	101

Tablo 12. de İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile yapılması ve çalışanlara bildirilmesi gereken Risk analizi konusundaki araştırmaya katılan çalışanların bilgi düzeyleri bulunmaktadır. Çalışanların çoğunluğunun Risk analizi konusunda bilgili olduklarını belirttikleri, azınlıkta olsa bir kısım çalışanın ise hiç (% 8) bilgisi olmadığını belirttiği görülmektedir.

Tablo 12. Çalışanların Risk Analizi Hakkındaki Bilgi Düzeyleri

	Frekans	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Hiç	8	7,9	7,9	7,9
Az	14	13,9	13,9	21,8
Orta	42	41,6	41,6	63,4
Çok	37	36,6	36,6	100,0
Toplam	101	100,0	100,0	

Örneklem grubunda ki çalışanların %72,3'ü Risk analizi yapıldığını bildiğini, %27,7'si Risk analizi yapıldığı ile ilgili bilgisi olmadığını söylediği Tablo 13. de görülmektedir.

Tablo 13. İşyerinde Risk Analizi Yapıldığını Bilenlerin Dağılımı

	Frekans	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Evet	73	72,3	72,3	72,3
Hayır	0	0,0	0,0	72,3
Bilgim Yok	28	27,7	27,7	100,0
Toplam	101	100,0	100,0	

Tablo 14. de Risk analizi yapıp yapılmadığını bilenler ile risk analizi hakkındaki bilgi düzeyleri arasındaki dağılım verilmiştir. Araştırmaya katılan çalışanlardan 12 kişi risk analizi yapıldığını bilse de bilgilerinin az olduğunu veya hiç olmadığını, 18 kişinin iş yerinde risk analizi yapıldığı konusunda bilgisi olmasa da risk analizi konusunda bilgi düzeylerinin yüksek olduğunu belirttiği görülmektedir. Tabloya bakıldığında risk analizi yapıp yapılmaması ile risk analizi konusunda ki bilgi düzeyleri arasında direk bir bağlantı olmadığı söylenebilmektedir.

Tablo 14. Risk Analizi Yapıldığını Bilenlerin Risk Analizi Hakkındaki Bilgi Düzeylerinin Dağılımı

Çalıştığınız İşyerinde Risk Analizi Yapıldı mı?	Risk Analizi Hakkındaki Bilgi Düzeyi				
	Hiç	Az	Orta	Çok	Toplam
Evet	1	11	30	31	73
Hayır	0	0	0	0	0
Bilgim Yok	7	3	12	6	28
Toplam	8	14	42	37	101

Çalışanları acil durumlara ve bu durumlarda nasıl hareket etmeleri gerektiğine karşı bilgilendirmek işverenin yükümlülüklerindedir. Tablo 15. de Araştırma grubuna katılanların çoğunun acil durumlar ve planları konusunda bilgili olduklarını, küçük bir kısmın da olsa bu bilgiye sahip olmadıkları belirttikleri görülmektedir.

Tablo 15. Acil Durumlar ve Planları Hakkındaki Bilgi Düzeyleri

	Frekans	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Hiç	1	1,0	1,0	1,0
Az	13	12,9	12,9	13,9
Orta	51	50,5	50,5	64,4
Çok	36	35,6	35,6	100,0
Toplam	101	100,0	100,0	

Araştırmaya katılan çalışanların tamamına yakını % 94,1 (94 kişi) ile ‘‘çalıştıkları işyerinde acil durum müdahale ekibi var mı?’’ sorusuna evet, azınlıkta olan % 2’nin (2 kişi) hayır, % 4’ün (4 kişi) bilgim yok cevabı verdiği Tablo 16. da görülmektedir.

Tablo 16. İşyerinde Acil Durum Müdahale Ekibini Bilenlerin Dağılımı

	Frekans	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Evet	95	94,1	94,1	94,1
Hayır	2	2,0	2,0	96,0
Bilgim Yok	4	4,0	4,0	100,0
Toplam	101	100,0	100,0	

Tablo 17. de acil durum müdahale ekibinden haberdar olanlar ile acil durumlar ve planları konusunda bilgi sahibi olanların doğru orantılı cevap verdiği görülmektedir.

Tablo 17. Acil Durum Müdahale Ekibini Bilenlerin Acil Durumlar ve Planları Hakkındaki Bilgi Düzeylerinin Dağılımı

Çalıştığınız İşyerinde Acil Durum Müdahale Ekibi Var mı?	Acil Durumlar ve Planları Hakkında ki Bilgi Düzeyi				
	Hiç	Az	Orta	Çok	Toplam
Evet	0	10	51	34	95
Hayır	0	1	0	1	2
Bilgim Yok	1	2	0	1	4
Toplam	1	13	51	36	101

Tablo 18. de çalışma grubunun 6331 sayılı iş sağlığı ve güvenliği kanununun kapsamında işyerlerinde çalıştırılması gereken İş güvenliği uzmanının görevi hakkında bilgi düzeyleri görülmektedir. Araştırma grubundakilerin 85 kişi ile çoğunluğu iş güvenliği uzmanının görevleri hakkında bilgi sahibi olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 18. İş Güvenliği Uzmanının Görevi Hakkındaki Bilgi Düzeyleri

	Frekans	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Hiç	1	1,0	1,0	1,0
Az	10	9,9	9,9	10,9
Orta	46	45,5	45,5	56,4
Çok	44	43,6	43,6	100,0
Toplam	101	100,0	100,0	

Araştırma grubunda ki çalışanların “Çalıştığınız işyerinde iş güvenliği uzmanı var mı?” sorusuna verdikleri cevaplar %95,0 (96 kişi) evet, %5,0 (5 kişi) bilgim yok şeklindedir. Çalışanların tamamına yakını çalıştıkları işyerinde iş güvenliği uzmanının çalıştığını bildiklerini belirtmiştir (Tablo 19.).

Tablo 19. İşyerinde İş Güvenliği Uzmanının Varlığını Bilenlerin Dağılımı

	Frekans	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Evet	96	95,0	95,0	95,0
Hayır	0	0,0	0,0	95,0
Bilgim Yok	5	5,0	5,0	100,0
Toplam	101	100,0	100,0	

Çalışılan işyerinde ki İş güvenliği uzmanını bilenlerin İş güvenliği uzmanının görevleri hakkında ki bilgilerine dağılımı Tablo 20. de görülmektedir. Evet, cevabını verenlerin çoğunluğu iş güvenliği uzmanının ne iş yaptığı konusunda bilgi sahibi olduklarını belirtmişleridir.

Tablo 20. İş Güvenliği Uzmanını Bilenlerin İş Güvenliği Uzmanının Görevleri Hakkındaki Bilgi Düzeylerinin Dağılımı

Çalıştığınız İşyerinde İş Güvenliği Uzmanı Var mı?	İş Güvenliği Uzmanının Görevleri Hakkında ki Bilgi Düzeyi				
	Hiç	Az	Orta	Çok	Toplam
Evet	1	8	44	43	96
Hayır	0	0	0	0	0
Bilgim Yok	0	2	2	1	5
Toplam	1	10	46	44	101

Araştırma grubunda ki çalışanların hepsi azda olsa İşyeri hekiminin görevleri konusunda bilgi sahibi olduklarını belirttiği ve dağılımları Tablo 21. de görülmektedir. Hiç bilgi sahibi olmayan bulunmamaktadır.

Tablo 21. İşyeri Hekiminin Görevi Hakkındaki Bilgi Düzeyleri

	Frekans	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Az	13	12,9	12,9	12,9
Orta	47	46,5	46,5	59,4
Çok	41	40,6	40,6	100,0
Toplam	101	100,0	100,0	

Örneklem grubunda ki çalışanlara “Çalıştığınız işyerinde işyeri hekimi var mı?” sorusu sorulduğunda %96,0 evet, %4,0 bilgim yok cevabını verdiği Tablo 22. de görülmektedir.

Tablo 22. İşyerinde İşyeri Hekiminin Varlığını Bilenlerin Dağılımı

	Frekans	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Evet	97	96,0	96,0	96,0
Hayır	0	0,0	0,0	96,0
Bilgim Yok	4	4,0	4,0	100,0
Toplam	101	100,0	100,0	

Tablo 23. de çalışanların işyerinde İşyeri hekiminin varlığını bilenlerin İşyeri hekiminin görevleri hakkındaki bilgilerine dağılımı bulunmaktadır. Dağılımın doğru orantılı şekilde olduğu görülmektedir.

Tablo 23. İşyeri Hekimini Bilenlerin İşyeri Hekiminin Görevleri Hakkındaki Bilgi Düzeylerinin Dağılımı

Çalıştığınız İşyerinde İşyeri Hekimi Var Mı?	İşyeri Hekiminin Görevleri Hakkında ki Bilgi Düzeyi				
	Hiç	Az	Orta	Çok	Toplam
Evet	0	12	45	40	97
Hayır	0	0	0	0	0
Bilgim Yok	0	1	2	1	4
Toplam	0	13	47	41	101

Çalışanların çalıştıkları ortamda karşılaştıkları bildikleri güvensiz durum ve gerçekleştirdikleri güvensiz hareketler sonucu yaşanabilen iş kazaları hakkındaki bilgi düzeyleri dağılımı Tablo 24. de %43,6 (44 kişi), %46,5 (47 kişi), %8,9 (9 kişi), %1,0 (1 kişi) şeklinde görülmektedir. Yüksek bir oranla çalışanları iş kazaları konusunda bilgi sahibi oldukları söylene bilir.

Tablo 24. İş Kazası Hakkındaki Bilgi Düzeyleri

	Frekans	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Hiç	1	1,0	1,0	1,0
Az	9	8,9	8,9	9,9
Orta	47	46,5	46,5	56,4
Çok	44	43,6	43,6	100,0
Toplam	101	100,0	100,0	

Tablo 25. de araştırma grubunda çalışanların ‘daha önce iş kazası geçirdiniz mi?’ sorusuna verdikleri cevaplar bulunmaktadır. Dağılımı evet %27,7 (28 kişi), hayır %72,3 (73 kişi) şeklindedir.

Tablo 25. İş Kazası Geçirme Dağılımı

	Frekans	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Evet	28	27,7	27,7	27,7
Hayır	73	72,3	72,3	100,0
Toplam	101	100,0	100,0	

Tablo 26. da çalışanların iş kazası geçirip geçirmemelerinin iş kazası hakkındaki bilgi düzeylerine yansımaları görülmektedir. Çalışanların çoğunun iş kazası konusunda bilgi sahibi olduğu, iş kazası geçiren 28 kişiden 15 kişi iş kazası konusunda çok bilgi sahibi olduklarını belirtmiştir. İş kazası geçirmediğini belirten 72 kişiden 38 kişi orta düzeyde bilgi sahibi olduklarını belirterek çoğunluğu oluşturmaktadır.

Tablo 26. İş Kazası Geçirenlerin İş Kazası Hakkındaki Bilgi Düzeylerinin Dağılımı

İş Kazası Dağılımı	İş Kazası Hakkında Bilgi Düzeyi				
	Hiç	Az	Orta	Çok	Toplam
Evet	1	3	9	15	28
Hayır	0	6	38	29	73
Toplam	1	9	47	44	101

Tablo 27. de araştırma grubunda ki çalışanların ‘meslek hastalığı hakkındaki bilgi düzeyiniz nedir?’ sorusuna verdikleri cevapların oranları % 34 (34 kişi), % 37 (37 kişi), % 19 (19 kişi), % 10 (10 kişi) şeklinde olduğu görülmektedir. Çalışanların diğer sorulara verdiği cevaplara oranla meslek hastalığı konusunda bilgisi az olanların oranının çokta az olmadığı söylenebilir.

Tablo 27. Meslek Hastalığı Hakkındaki Bilgi Düzeyleri

	Frekans	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Hiç	10	9,9	9,9	9,9
Az	19	18,8	18,8	28,7
Orta	38	37,6	37,6	66,3
Çok	34	33,7	33,7	100,0
Toplam	101	100,0	100,0	

Araştırmaya katılanların tamamı hayır cevabı vererek daha önce meslek hastalığına yakalanmadıklarını belirtmiştir (Tablo 28.).

Tablo 28. Meslek Hastalığı Yakalanma Dağılımı

	Frekans	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Evet	0	0,0	0,0	0,0
Hayır	101	100,0	100,0	100,0
Toplam	101	100,0	100,0	

Tablo 29. da çalışanların meslek hastalığına yakalanıp yakalanmadıklarının meslek hastalığı hakkındaki bilgi düzeylerine yansımaları görülmektedir. Meslek hastalığına yakalanmasalar dahi çalışanların meslek hastalığı konusunda ki bilgi düzeylerinin yüksek olduğu tabloda görülmektedir.

Tablo 29. Meslek Hastalığına Yakalananların Meslek Hastalığı Hakkındaki Bilgi Düzeylerinin Dağılımı

Meslek Hastalığı Dağılımı	Meslek Hastalığı Hakkında Bilgi Düzeyi				
	Hiç	Az	Orta	Çok	Toplam
Evet	0	0	0	0	0
Hayır	10	19	38	34	101

Toplam	10	19	38	34	101
---------------	----	----	----	----	-----

Tablo 30. da araştırmaya katılan çalışanların eşite yakın bir dağılım ile iş kazalarının ucuz atlatılması olarak ta bilinen ramak kala olay hakkındaki bilgi düzeylerinin dağılımı görülmektedir. Gruptaki alışanların yüzde dağılımı yksekteen düşüğe doğru % 35, % 30, % 20, % 15 Őeklinindedir.

Tablo 30. Ramak Kala Olay Hakkındaki Bilgi Düzeyleri

	Frekans	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Hiç	15	14,9	14,9	14,9
Az	20	19,8	19,8	34,7
Orta	30	29,7	29,7	64,4
Çok	36	35,6	35,6	100,0
Toplam	101	100,0	100,0	

Araştırma grubundaki alışanların ‘‘Ramak kala olay yaşadınız mı?’’ sorusuna verdikleri cevaplar Tablo 31. de görülmektedir.

Tablo 31. Ramak Kala Olay Yaşayanların Dağılımı

	Frekans	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Evet	30	29,7	29,7	29,7
Hayır	71	70,3	70,3	100,0
Toplam	101	100,0	100,0	

Tablo 32. de Ramak kala olay yaşayanların ramak kala olay hakkındaki bilgilerine yansımaları görülmektedir. Ramak kala olay yaşadınız mı sorusuna evet diyen 4 kişilik bir kısım ramak kala olay hakkında hiç bilgisi olmadığını belirtmiştir. Hayır, cevabını verenlerden 22 kişi çok bilgili olduklarını söylemiştir.

Tablo 32. Ramak Kala Olay Geçirenlerin Ramak Kala Olay Hakkındaki Bilgi Düzeylerinin Dağılımı

Ramak Kala Olay Yaşayanların Dağılımı	Ramak Kala Olay Hakkında Bilgi Düzeyi				
	Hiç	Az	Orta	Çok	Toplam
Evet	4	3	9	14	30
Hayır	11	17	21	22	71
Toplam	15	20	30	36	101

Tablo 33. De araştırma katılanların çalıştıkları işyerinde iş güvenliği önlemlerinin ne düzeyde uygulandığı belirttikleri cevapların dağılımı görülmektedir. Çalışanlar % 58,4 (59 kişi) ile iş güvenliği önlemlerinin çok uygulandığını, % 2 (2 kişi) ile hiç uygulanmadığını söylemiştir. Kişiye göre iş güvenliği önlemlerinin ne kadar göreceli bir kavram olduğu tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo 33. İş Güvenliği Önlemlerinin Uygulanma Düzeyi

	Frekans	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Hiç	2	2,0	2,0	2,0
Az	4	4,0	4,0	5,9
Orta	36	35,6	35,6	41,6
Çok	59	58,4	58,4	100,0
Toplam	101	100,0	100,0	

Örneklem grubuna sorulan “İşiniz ile ilgili tehlike ve riskleri ne düzeyde biliyorsunuz?” sorusu ile iş ile ilgili tehlike ve riskler hakkındaki bilgi düzeyleri Tablo 34. de görülmektedir. Çalışanların çoğunluğu % 60,4 (61 kişi) ile çok bilgili olduklarını belirtmişlerdir. Diğer oranlar % 32,7 (33 kişi) orta, % 5,9 (6 kişi) az ve % 1 (1 kişi) hiç şeklinde sıralanmaktadır.

Tablo 34. İş İle İlgili Tehlike ve Riskler Hakkındaki Bilgi Düzeyleri

	Frekans	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Hiç	1	1,0	1,0	1,0
Az	6	5,9	5,9	6,9
Orta	33	32,7	32,7	39,6
Çok	61	60,4	60,4	100,0
Toplam	101	100,0	100,0	

Tablo 35. de araştırma grubundaki çalışanların işleri ile ilgili kullanılan kişisel koruyucular hakkındaki bilgi düzeylerinin % 61,4 (62 kişi) ile yüksek düzeyde olduğu görülmektedir.

Tablo 35. İş İle İlgili Kullanılan Kişisel Koruyucu Donanımlar Hakkındaki Bilgi Düzeylerinin Dağılımı

	Frekans	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Hiç	1	1,0	1,0	1,0
Az	5	5,0	5,0	5,9
Orta	33	32,7	32,7	38,6
Çok	62	61,4	61,4	100,0
Toplam	101	100,0	100,0	

Araştırma grubundaki çalışanların “Çalıştığınız işyerinde kişisel koruyucu kullanılıyor mu?” sorusuna verdikleri cevaplar %97,0 (98 kişi) evet, %3,0 (3 kişi) bilgim yok şeklindedir. Hayır, cevabını veren kimse bulunmamaktadır (Tablo 36.).

Tablo 36. İşyerinde Kişisel Koruyucu Donanım Kullanımı Dağılımı

	Frekans	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Evet	98	97,0	97,0	97,0
Hayır	0	0,0	0,0	97,0
Bilgim Yok	3	3,0	3,0	100,0
Toplam	101	100,0	100,0	

Tablo 37. de Kişisel koruyucu donanım kullanımının Kişisel koruyucu donanımlar hakkındaki bilgi düzeylerine yansması görülmektedir. Kişisel koruyucu kullanımına evet cevabı verenlerden 31 kişinin orta, 61 kişinin çok demeleri kişisel koruyucu kullanımının bilinçli bir şekilde olduğunu yansıta bilmektedir.

Tablo 37. İşyerinde Kişisel Koruyucu İş İle İlgili Kullanılan Kişisel Koruyucular Hakkındaki Bilgi Düzeylerinin Dağılımı

İşyerinde Kişisel Koruyucu Kullanılıyor Mu?	İş İle İlgili Kullanılan Kişisel Koruyucu Hakkında Bilgi Düzeyi				
	Hiç	Az	Orta	Çok	Toplam
Evet	1	5	31	61	98
Hayır	0	0	0	0	0
Bilgim Yok	0	0	2	1	3
Toplam	1	5	33	62	101

Tablo 38. da araştırmaya katılan çalışanların, işyerinde ki tehlike sınıfı konusunda % 70,3'ü (71 kişi) evet, % 13,9'u (14 kişi) hayır ve % 15,8 (16 kişi) bilgin yok dediği görülmektedir. Çalışanların çoğunluğu evet dese bile büyük sayılabilecek bir kısmının çalıştıkları işin tehlike sınıfını bilmedikleri söylene bilir.

Tablo 38. İşyerinde Tehlike Sınıfını Bilenlerin Dağılımı

	Frekans	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Evet	71	70,3	70,3	70,3
Hayır	14	13,9	13,9	84,2
Bilgim Yok	16	15,8	15,8	100,0
Toplam	101	100,0	100,0	

Araştırmaya katılan çalışanlara iş kazasının nedenleri ile ilgili altı tane soru sorulmuş ve cevapları istenmiştir. Tablo 39. da çalışanların verdikleri cevapların dağılımı bulunmaktadır. Görüldüğü üzere çalışanlar en yüksek % 97 ile emniyetsiz durumu, en düşükte % 79,2 ile tecrübesizliği iş kazası nedeni olarak görmektedir.

Tablo 39. İş Kazası Nedenlerinin Dağılımı

İş Kazası Nedenleri Sizce Nelerdir?	Evet		Hayır		Toplam (%)
	Frekans	Yüzde (%)	Frekans	Yüzde (%)	
Dikkatsizlik	95	94,1	6	5,9	100
Emniyetsiz durum	98	97,0	3	3,0	100
Kişisel koruyucu kullanmama	97	96,0	4	4,0	100
Uzun çalışma saatleri	94	93,1	7	6,9	100
Yoğun iş temposu	93	92,1	8	7,9	100
Tecrübesizlik	80	79,2	21	20,8	100

5. TARTIŞMA

Bakanlar Kurulu tarafından Avrupa Birliği uyum süreci ve 4857 sayılı İş Kanununun İş sağlığı ve güvenliği konusunda yetersiz kalmasından dolayı 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu 2012 yılında çıkartılmıştır. İş Sağlığı ve Güvenliğinin amacı işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması ve mevcut sağlık ve güvenlik şartlarının iyileştirilmesi için işveren ve çalışanların görev, yetki, sorumluluk, hak ve yükümlölüklerinin düzenlenmesidir [15]. Bu alışma ile 3 yıl önce çıkartılan İş Sağlığı ve Güvenliği kanununun inşaat sektöründe çalışanlar üzerindeki yansımaları ölçölerek ileriki çalışmalarda uygulanacak eğitim programlarının düzenlenmesinde rol gösterici olacaktır. Buradan hareketle Mayıs 2015 tarihinde İstanbul da bulunan Banka ve Teknoloji Kampüsünde kaba yapı alt işverenin de çalışan 110 erkek çalışanın İş sağlığı ve güvenliği konusunda ki bilgileri ölçölmeye çalışılmıştır.

İş Sağlığı ve Güvenliğinin doğru tanımlanarak anlaşılması ve benimsenmesi önemli bir başlangıç noktasıdır. Bunun da en etkili yolu eğitim ve öğretimdir. Araştırmamızda şantiye çalışanların tamamı eğitim aldıklarını belirtmişlerdir. Alınan eğitimin çalışanların bilgilenmesine %91,1 oranında katkıda bulunduğu, %8,9 gibi az bir oranda olsa aldıkları eğitimin etkisiz olduğunu göstermektedir. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile çalışanlara eğitim verilmesinin zorunlu hale getirilmesi ve buna bağlı olarak çıkartılan alışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik ile çalışanların eğitimleri en azından asgari düzeyde sağlanmış bulunmaktadır.

Araştırmaya katılan çalışanların eğitim seviyeleri değerlendirildiğinde İş Sağlığı ve Güvenliği konusunda aldıkları eğitimin etkin olarak İş Sağlığı ve Güvenliği Konusunda ki bilgi düzeylerine yansısığı görölmektedir. Çalışanların doğum yerlerine göre İş Sağlığı ve Güvenliği hakkında ki bilgi düzeylerine

yansıması dağılımı çeşitlilik göstermekle beraber demir ve elektrik meslek grubunda çalışanların verilen eğitimler ile İş Sağlığı ve Güvenliği hakkında ki bilgi düzeylerini daha fazla geliştirdikleri söylenebilmektedir.

6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile daha önce 4857 sayılı İş Kanununun da olmayan veya dar kapsamda olan kurul, plan ve oluşumların kurulması düzenlenmiştir. Bu oluşumlardan İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulu konusunda çalışanların %76,2'si kurulu varlığını bildiklerini, %23,8'i de bilgileri olmadığını belirtmiştir. Çalışanların çalışmaktan kaçınma hakları ve kurul toplantılarda alınan kararların çalışanları ilgilendiren kısımlarının çalışanlara duyurulması gerekliliği kurul tarafından tam olarak gerçekleştirilmediği söylenebilir. İşyerlerinde Acil Durumlar için hazırlanması gereken Acil Durum Planlarının şartları da yönetmelikle düzenlenmektedir. İşyerinde Acil Durumların olmasına karşı çalışanların arasından uygun donanıma sahip kişiler seçilerek ekipler oluşturulur ve bu ekipler ve Acil durumlarda yapılması gerekenler çalışanlara bildirilir. Araştırmaya katılan çalışanların %94,1'i Acil Durumlar ve Planları konusunda bilgi sahibi oldukları yüksek bir oranla belirtmiştir. Bu konuda işyerinde başarılı bir sonuç elde edilmiş bulunmaktadır. Kanun kapsamında tekrar düzenlenen oluşum ve analizlerden biri olan Risk Değerlendirme ve ekibidir. Risk analizi ile işyerinde var olan ya da dışarıdan gelebilecek tehlikeler ve bu tehlikelerin riske dönüşmesi olasılığı saptanmaya çalışılmaktadır. İşyerinde çalışanlar ve dışarıdan gelenlerin işyerinde karşılaşabilecekleri sağlık ve güvenlik riskleri ile düzeltici ve önleyici tedbirler hakkında bilgilendirilmelidir. Yapılan araştırmanın sonuçlarına göre Risk Analizi çalışmalarının çalışanlara yansıması %72,3 ile orta düzeyde kalmıştır. Bu konuların önemine daha fazla değinmek çalışanlar üzerinde algıyı daha fazla artırabilecektir.

4857 sayılı İş Kanununda İşyeri Hekimi ve İş Güvenliği ile görevli mühendis veya teknik personeli tanımlaması yapılmıştır [18].Daha sonra İş sağlığı ve güvenliğinin bir Kanun altında toplanması ile İşyeri Hekimi ile İş Uzmanı ayrıntılı şekilde tanımlanmış ve görevleri Kanuna bağlı yönetmeliklerde düzenlenmiştir.

Araştırmaya katılan çalışanların çoğunluğu %95 oranla işyerinde İşyeri Hekimi ve İş Güvenliği Uzmanı çalıştığının belirtmiş bulunmasına rağmen İşyeri Hekiminin görevleri konusunda bilgi sahibi olanların yüzdesi %40,6, İş Güvenliği Uzmanının görevleri konusunda bilgi sahibi olanların yüzdesi %43,6 şeklinde belirtilmiştir. Görüldüğü üzere çalışanların İşyeri hekimi ve İş güvenliği uzmanının görevleri konusunda bilgilendirilmelerinin sağlanması gerekmektedir.

İşyerinde çalışanların sağlığının ve güvenliğinin sağlanması en önemli noktalardandır. 5510 sayılı SGK kanunu ve 6331 Sayılı İSG kanununda açıkça tanımlamalar mevcuttur. Yasal düzenlemeler ile ne kadar düzene sokulmaya çalışılsa da istenmeyen nedenlerden dolayı iş kazaları, meslek hastalıkları ve ramak kala olaylar yaşanmaktadır. Araştırma grubunda ki çalışanların %27,7'si iş kazası geçirdiğini, %29,7'si de yaralamasız iş kazası olarak tanımlanan ramak kala olay yaşadıklarını belirterek hiçte az olmayan birer orana sahiptirler. Hiçbir çalışan meslek hastalığına yakalandığını belirtmemiştir. 2013 SGK istatistiklerine göre ülkemizde 191.389 iş kazası geçiren, 371 de meslek hastalığına yakalanan çalışan olduğu kayıtlara geçmiştir. İnşaat sektöründe bina inşaatı işlerinde iş kazası geçirenlerin sayısı 14.286 iken meslek hastalığına yakalanan çalışan sayısı sadece 5 olarak görülmektedir [31].

Araştırma grubunda çalışanların hepsi meslek hastalığına yakalanmadıklarını belirterek hayır cevabını vermişlerdir. Araştırma grubunda ki çalışanların çalışma yılları ve inşaat sektöründe çalışan sayısı göz önüne alındığında özellikle meslek hastalığı teşhisi konulan çalışanların sayısının azlığı şüphe uyandıracak düzeydedir.

İnşaat sektörünün geniş, dağınık ve tek düze olmayan çalışma koşullarından dolayı birçok tehlike ve risklerle karşılaşmaktadır. Kanun kapsamında tehlike ve risklerin belirlenerek ortadan kaldırılmaya çalışılması

değinilmiş bulunmaktadır. Araştırmaya katılan çalışanların da %60,4'ü işleri hakkında ki tehlike ve riskler konusunda çok bilgili olduklarını söylemiştir. Tehlike ve risklerin neler olduğu ne kadar çok anlaşılırsa çalışanların zarar görmesi o düzeyde arttırılabilmektedir. Bu tehlike ve risklerin ortadan kaldırılması için İş Güvenliği uygulamaları ön plana çıkmaktadır. Tehlike ve risklerin farkında olan çalışanlarla yaklaşık aynı oranda ki çalışan %58,4 ile çok bilgi sahibi olduklarını belirtmiştir. Çalışılan işyerinde yüksek düzeyde iş güvenliği uygulaması olmasına rağmen az sayılamayacak oranda çalışanda daha fazla önlem alınabileceğini düşünmektedir.

İşyerindeki risklerin önlenmesi veya yeterli derecede azaltılmasının, teknik tedbirlere dayalı toplu korunma ya da iş organizasyonu veya çalışma yöntemleri ile sağlanamadığı durumlarda kullanılan kişisel koruyucu donanımların özellikleri, temini, kullanımı düzenlemek amacı ile 6331 sayılı İSG Kanununa dayanarak Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik çıkartılmıştır [32]. Yönetmelikte son olarak kişisel koruyucu kullanımı önlem olarak alınmasına değinilse de işyerlerinde maliyet ve kullanım kolaylığı düşünülerek daha çok kişisel koruyucu kullanımına ağırlık verilmektedir. Araştırma grubunda ki çalışanların da %97'si yüksek bir oranla çalıştıkları işyerinde kişisel koruyucu donanım kullanıldığını belirtmiştir.

İnşaat sektöründe birçok iş kazası nedeni bulunmaktadır. Bu nedenlerden bazıları (Dikkatsizlik, Emniyetsiz durum, Kişisel koruyucu kullanmama, Uzun çalışma saatleri, Yoğun iş temposu, Tecrübesizlik) araştırma grubunda ki çalışanlara sorulmuş ve çalışanlar tarafından tecrübesizlik hariç %90'ın üzerinde iş kazası nedeni olarak görmüştür. Tecrübesizliğin de iş kazası nedenlerinin başında gelmesine rağmen çalışanların %79'2'si iş kazası nedeni olarak görüldüğünü az sayılamayacak oranda %20,8'i ise iş kazası nedeni olarak görmediğini belirtmiştir. İş kazalarının nedenlerinin çalışanlar tarafından bilinmesi kazalara karşı daha temkinli olmalarını sağlayabilmektedir.

Çalışmamızın sonucunda; çalışanların İş Sağlığı ve güvenliği konusunda genel bir bilgiye sahip oldukları, farkındalığın istenen düzeyde olmadığı, yeni oluşmaya başladığı görülmektedir. 6331 sayılı İSG kanununun uzun süre önce çıkarılmasına rağmen düzenlemeyi sağlayan yönetmeliklerin geç çıkması veya devamlı revize edilmesi işverenlerin ve dolayısı ile çalışanların uyumunu ve bilgilенmesini geciktirmektedir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

İş Sağlığı ve Güvenliğinin önemi başta çalışanlar olmak üzere tüm topluma anlatılması gerekmektedir. Özellikle İş Sağlığı ve Güvenliği eğitimlerinin ilkokuldan itibaren eğitime katılması ile farkındalık temelden oluşturulmaya başlanmalıdır. Bu konuda devlet başta olmak üzere, eğitim kurumları ve işverenlere büyük sorumluluklar düşmektedir. Doğru tutum ve davranışla eğitim tüm yaşam alanlarına adapte edilmelidir. Bu eğitimler zorlama ile değil çalışanların anlayabileceği şekilde konularına uygun, güncel ve sürekli olmalıdır.

Çalışma Bakanlığınca yapılan denetimlerde sadece eğitim verilip verilmediği değil, eğitimin etkinliği ve başarısı da değerlendirilmelidir. İşverenlere çalışanlarının eğitimleri konusunda destek ve teşviklerde bulunulmalıdır. İşverenin motivasyonunun artırılması doğal olarak çalışanlara yansımaktadır.

Sonuç olarak İş sağlığı ve güvenliğinin ve bu alanda yapılan düzenlemelerin tamamı çalışanların sağlıklı ve güvenli bir ortamda çalışmasını sağlamaktır. Bu hedefe ulaşabilmek için yasal düzenlemeleri yapan Devletin düzenlemelerde istikrarlı olması, denetim görevini eksiksiz ve tavizsiz uygulaması, işverenin ve çalışanların ürerine düşen görevleri yerine getirmesi gerekmektedir. Bunu sonucunda tüm toplum bilinçlenerek iş kazaları ve meslek hastalıklarının sosyal ve ekonomik zararları en aza indirilebilecektir.

Bu çalışmanın üstüne İş Sağlığı ve Güvenliği konusunda devamlı değişen, gelişen mevzuat ve uygulamaların, inşaat sektörü veya diğer sektörlerdeki İş Sağlığı ve Güvenliği Konusunda ki uygulamalara ve çalışanlara yansımaları

değerlendirilerek, çalışanların bilgilerindeki ve bilinçlerinde ki değişim ölçülebilecektir.

- I. Çalışanlara İş Sağlığı ve Güvenliği konularında eğitim verilmeden önce İş Sağlığı ve Güvenliği konusunda bilgi düzeyleri ölçülmeli ve eğitim programları bu değerlendirmeye göre yapılmalıdır.
- II. Verilen eğitimlerde İş Sağlığı ve Güvenliğinin kendileri, aileleri ve toplum için önemli bir olgu ve çalışma şekli olduğu vurgulanmalıdır.
- III. Çalışanların eğitimlerden sıkılmamaları ve daha iyi anlayabilmeleri için sadece duyuşal değil görsel ve uygulamalı şekilde olmalıdır.
- IV. İş Sağlığı ve Güvenliği konusunda görülen aksaklı ve eksiklikler bekletilmeden çözümlenmelidir.
- V. İş Sağlığı ve Güvenliği eğitimleri çalışanların ilgi alanları da göz önünde bulundurularak sadece zorunlu değil istenilerek ve dikkatleri çekilerek uygulanmalıdır.

KAYNAKLAR

1. ILO / UÇÖ (International Labour Organization) “Uluslararası Çalışma Örgütü 155 Sayılı Sözleşme“, <http://www.ilo.org/public/turkish/region/eurpro/ankara/about/soz155.htm>, Erişim 02.05.2015.
2. WHO / DSÖ (World Health Organization,), “Dünya Sağlık Örgütü Anayasası” http://www.who.int/governance/eb/who_constitution_en.pdf, Erişim 02.05.2015.
3. ÇSGB (Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı); (1995), *İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği İle İlgili Genel Bilgiler*, İşçi Sağlığı ve Daire Başkanlığı Yayınları: 60, Ankara.
4. SAYINTÜRK, Hakan; (2014), *İş Sağlığı ve Güvenliği Yükümlülüklerine Aykırı Davranan İşveren Karşısında İşçilerin Hakları* Yüksek Lisans Tezi, Çankaya Üniversitesi / Sosyal Bilimleri Enstitüsü / Özel Hukuk Anabilim Dalı
5. ÜTÜK BAYILMIŞ, Oya; (2013), *İş Sağlığı ve Güvenliği Farkındalık Değerlendirmesi: Sağlık Çalışanlarına Yönelik Alan Araştırması* Yüksek Lisans Tezi, Yalova Üniversitesi / Sosyal Bilimleri Enstitüsü / Çalışma Ekonomisi ve Endüstrim İlişkileri Anabilim Dalı
6. GÜÇLÜ, Murat; (2007), *OHSAS 18001 Yönetim Sistemleri* Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi / Sosyal Bilimleri Enstitüsü / Çalışma Ekonomisi Anabilim Dalı
7. TİRYAYI, Davut; (2011); *İş Sağlığı ve İş Güvenliğindeki Gelişmeler: Altınova Tersaneleri Çalışanlarının Farkındalıklarının Değerlendirilmesi*

Yüksek Lisans Tezi, Yalova Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı

8. ULUSAL İş Sağlığı ve Güvenliği Politika Belgesi II (2009-2013),
http://www.ttb.org.tr/kol/is/index.php?option=com_content&task=view&id=124&Itemid=1, Erişim 05.06.2015
9. İHEB; “İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi”,
<http://www.ombudsman.gov.tr/contents/files/688B1--Insan-Haklari-Evrensel-Beyannamesi.pdf>, Erişim 07.05.2015
10. EKEN, Günnur; (2011); *İş Kazalarını Önlemede İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Etkinliği: Perakende Sektöründe Bir Uygulama* Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi / Sosyal Bilimleri Enstitüsü / Çalışma Ekonomisi ve Endüstrim İlişkileri Anabilim Dalı
11. VAYISOĞLU ZORLU, Ayşegül; (2008); *İnsan Kaynakları Açısından İşçi Sağlığı ve Güvenliği Tedbirleri ve Konuyla İlgili Bir Araştırma* Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi / Sosyal Bilimleri Enstitüsü / İşletme Ana Bilim Dalı
12. SGK İstatistikleri
<http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/tr/kurumsal/istatistikler>, Erişim 12.05.2015
13. Vikipedi, Özgür Ansiklopedi, 2011,
<https://tr.wikipedia.org/wiki/Bilin%C3%A7>, Erişim 14.05.2015
14. <http://bigalioglu.blogcu.com/bilinc-nedir/2821522>, 16.05.2015
15. Resmi Gazete, 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu,
<http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/06/20120630.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/06/20120630.htm>, Erişim 22.05.2015

16. İSG Politika Belgesi, 2009,
<http://www.csgeb.gov.tr/csgebPortal/isggm.portal?page=politikabelgesi>,
26.05.2015
17. AKKAYA, Şebnem; (2010), *İşverenin iş sağlığı ve güvenliği açısından yükümlülükleri ve sorumluluğu (Tersanelerdeki çalışmaya özel bir bakışla)* Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Özel Hukuk Anabilim Dalı
18. Resmi Gazete, 4857 Sayılı İş Kanunu,
<http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2003/06/20030610.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2003/06/20030610.htm>, Erişim 22.05.2015
19. KAPLANCA, Banu; (2014), *İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulamalarının İş Görenlerin Tutumuna Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi / Sosyal Bilimleri Enstitüsü
20. Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik,
<http://www.csgeb.gov.tr/csgebPortal/isggm.portal?page=mevzuat&id=3>,
21. Resmi Gazete, Yapı İşlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği,
<http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/10/20131005.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/10/20131005.htm>, 28.05.2015.
22. SOFUOĞLU, Taylan; (2012), *İnşaat Sektöründe İş Güvenliği Eğitimi* Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi / Fen Bilimleri Enstitüsü / İnşaat Mühendisliği Anabilim Dalı
23. Türk Yapı Sektörü Raporu, 2014, <http://www.intes.org.tr/content/MArt-2014.pdf>, Erişim 26.05.2015

24. TÜZER, Fatma Sibel; (2012); *İstanbul Geneline İnşaat İşlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Üzerine Bir Araştırma* Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi / Fen Bilimleri Enstitüsü İnşaat Mühendisliği Anabilim Dalı
25. Türk Yapı Sektörü Raporu,2010, <http://www.mardav.com/sponsorluk/turk-yapi-sektoru-2010/index.htm>, Erişim 26.05.2015
26. BOSTAN, Hakan; (2012), *İnşaat Sektöründe İş Güvenliği: Yeni Nesil Öğrenme Tekniği* Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi / Fen Bilimleri Enstitüsü / İnşaat Mühendisliği Anabilim Dalı
27. YÜCE, Hakan; (2014); *İnşaat Firmalarında İş Güvenliği Kültürünün İncelenmesi* Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi / Fen Bilimleri Enstitüsü / İnşaat Mühendisliği Anabilim Dalı
28. Türkiye İstatistik Kurumu, 2014, <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=18635>, Erişim 26.05.2015
29. Yapı İşlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/10/20131005.htm>, Erişim 28.05.2015
30. SPSS Statistics 21 - Statistical Package for the Social Sciences (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paketi) <http://www.ekonomianaliz.com/ibm-spss-22-tam-surum-indir-full-download>,
31. SGK İstatistikleri http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/tr/kurumsal/istatistikler/sgk_istatistik_yillik_lari, 12.05.2015

32. Resmi Gazete, Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması
Hakkında Yönetmelik,

EK – Anket Soruları

İNŞAAT SEKTÖRÜNDE ÇALIŞANLARIN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ
KONUSUNDA Kİ BİLGİ DÜZEYİ ANKETİ

Genel Bilgiler				
1. Yaşınız?	☐	☐	☐	☐
	18 - 25 arası	26 - 30 arası	31 - 40 arası	41 ve üzeri
2. Doğum Yeriniz?				
3. Eğitim durumunuz?	☐	☐	☐	☐
	Okur - Yazar	İlk Okul	Orta Okul	Lise
	☐	☐	☐	
	Ön Lisans	Lisans	Diğer	
4. Göreviniz?	☐	☐	☐	☐
	Kalıpcı	Demirci	Elektrikçi	Diğer
5. Çalışma türünüz?	☐	☐		
	Gündüz	Gece		
6. Kaç yıldır aynı meslekte çalışıyorsunuz?	☐	☐	☐	☐
	1 yıldan az	1 - 5 yıl arası	6 - 10 yıl arası	11 yıl ve üzeri
7. Medeni durumunuz?	☐	☐		
	Evli	Bekâr		
8. Çocuk sayınız	☐	☐	☐	☐
	Yok	1 - 3 arası	4 - 5 arası	6 ve üzeri
9. Bakmakla yükümlü olduğunuz kişi sayısı?	☐	☐	☐	☐
	Yok	1 - 3 arası	4 - 5 arası	6 ve üzeri
10. Hangi şehirde yaşıyorsunuz?				

11. Kiminle kalıyorsunuz?	☐	☐	☐	
	Yalnız	Aile ile birlikte	Şantiye yatakhanesi	
12. Kaldığınız yer kaç odalı?	☐	☐	☐	☐
	1 oda	2 - 4 oda	5 - 7 oda	8 ve üzeri oda
13. Kaç şehirde çalıştınız?				
14. İstanbul da kaç yıldır bulunuyorsunuz?	☐	☐	☐	☐
	1 yıldan az	1 - 5 yıl arası	6 - 10 yıl arası	11 yıl ve üzeri
İş Sağlığı ve Güvenliği İle İlgili Bilgiler				
15. İş Sağlığı ve Güvenliği ile ilgili eğitim düzeyiniz nedir?	☐	☐	☐	☐
	Hiç	Az	Orta	Çok
16. İş sağlığı ve güvenliği hakkında bilginiz düzeyiniz nedir?	☐	☐	☐	☐
	Hiç	Az	Orta	Çok
17. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu hakkında bilgi düzeyiniz nedir?	☐	☐	☐	☐
	Hiç	Az	Orta	Çok
18. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununda ki haklarınız hakkında bilgi düzeyiniz nedir?	☐	☐	☐	☐
	Hiç	Az	Orta	Çok
19. İş sağlığı ve güvenliği kurulu konusunda bilgi düzeyiniz nedir?	☐	☐	☐	☐
	Hiç	Az	Orta	Çok
20. Risk analizi konusunda bilgi düzeyiniz nedir?	☐	☐	☐	☐
	Hiç	Az	Orta	Çok
21. Acil durumlar ve planları konusunda bilgi düzeyiniz nedir?	☐	☐	☐	☐
	Hiç	Az	Orta	Çok
22. İş güvenliği uzmanının görevi hakkında bilgi düzeyiniz nedir?	☐	☐	☐	☐
	Hiç	Az	Orta	Çok
23. İş yeri hekiminin görevi hakkında bilgi düzeyiniz nedir?	☐	☐	☐	☐
	Hiç	Az	Orta	Çok
24. İş kazası hakkında bilgi düzeyiniz nedir?	☐	☐	☐	☐
	Hiç	Az	Orta	Çok

25. Meslek hastalığı hakkında bilgi düzeyiniz nedir?	☐	☐	☐	☐
	Hiç	Az	Orta	Çok
26. Ramak kala olay hakkında bilgi düzeyiniz nedir?	☐	☐	☐	☐
	Hiç	Az	Orta	Çok
27. Çalıştığınız işyerinde iş güvenliği önlemlerinin uygulanma düzeyi nedir?	☐	☐	☐	☐
	Hiç	Az	Orta	Çok
28. İşinizle ilgili tehlike ve risklerini ne düzeyde biliyorsunuz?	☐	☐	☐	☐
	Hiç	Az	Orta	Çok
29. İşinizle ilgili kullanılan kişisel koruyucular hakkında bilgi düzeyiniz nedir?	☐	☐	☐	☐
	Hiç	Az	Orta	Çok
30. Çalıştığınız iş yerinde iş güvenliği uzmanı var mı?	☐	☐	☐	
	Evet	Hayır	Bilgim Yok	
31. Çalıştığınız iş yerinde iş yeri hekimi var mı?	☐	☐	☐	
	Evet	Hayır	Bilgim Yok	
32. Çalıştığınız iş yerinde iş güvenliği kurulu var mı?	☐	☐	☐	
	Evet	Hayır	Bilgim Yok	
33. Çalıştığınız iş yerinde risk analizi yapıldı mı?	☐	☐	☐	
	Evet	Hayır	Bilgim Yok	
34. Çalıştığınız iş yerinde acil durum müdahale ekipleri var mı?	☐	☐	☐	
	Evet	Hayır	Bilgim Yok	
35. Çalıştığınız işyerinin tehlike sınıfını biliyor musunuz?	☐	☐	☐	
	Evet	Hayır	Bilgim Yok	
36. Çalıştığınız işyerinde kişisel koruyucu kullanılıyor mu?	☐	☐	☐	
	Evet	Hayır	Bilgim Yok	
37. Daha önce iş kazası geçirdiniz mi?	☐	☐	Evet ise geçirilen kaza sayısı	
	Evet	Hayır		
38. Daha önce ramak kala olay yaşadınız mı?	☐	☐	Evet ise geçirilen ramak kala sayısı	
	Evet	Hayır		

39. Daha önce meslek hastalığına yakalandınız mı?

Evet

Hayır

Evet ise hangi hastalık

40. İş kazalarının nedenleri sizce nelerdir?

Dikkatsizlik

Evet

Hayır

Emniyetsiz durum

Evet

Hayır

Kişisel koruyucu kullanmama

Evet

Hayır

Uzun çalışma saatleri

Evet

Hayır

Yoğun iş temposu

Evet

Hayır

Tecrübesizlik

Evet

Hayır

ÖZGEÇMİŞ

KİŞSEL BİLGİLER

İsim, Soy isim: Sevinç OBUZ

Uyruk: Türkiye Cumhuriyeti

Doğum Tarihi ve Yeri: 26.01.1980 – Türkiye / Kocaeli

Medeni Durum: Bekar

Eposta: sevincobuz@gmail.com

EĞİTİM

Yeni Yüzyıl Üniversitesi	İş Sağlığı ve Güvenliği (Tezli)	2012 - 2016
Anadolu Üniversitesi / AÖF	İşletme	2001 - 2006
Kocaeli Üniversitesi / İzmit MYO	İş Sağlığı ve Güvenliği Bölümü	1998 - 2000
19 Mayıs Lisesi - Kocaeli	Fen Bilimleri	1997

İŞ DENEYİMİ

Berke İnşaat Taah. San. Ve Tic. A.Ş.	Merkez – İSG Uzmanı ve Şantiye İSG Koordinasyonu	12.2009 HALEN
Berke İnşaat Taah. San. Ve Tic. A.Ş.	Akbank Operasyon Merkezi İSG Sorumlusu	05.2009 11.2009
Berke İnşaat Taah. San. Ve Tic. A.Ş.	Pekintaş AVM Projesi İSG Sorumlusu	01.2009 04.2009
Berke İnşaat Taah. San. Ve Tic. A.Ş.	Optimum AVM Şantiyesi İSG Sorumlusu	01.2008 12.2008

SERTİFİKA BİLGİLERİ

İş Güvenliği - İş Güvenliği Uzmanlığı Sertifikası (A Sınıfı)	T.C ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI	01.2014
İş Güvenliği - İş Güvenliği Uzmanlığı Sertifikası (B Sınıfı)	T.C ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI	09.2013
Eğiticilerin Eğitimi	T.C ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK	03.2011

	BAKANLIĞI - ÇAŞGEM	
İş Güvenliği - (İş Güvenliği Uzmanlığı Sertifikası (C Sınıfı))	T.C ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI	01.2011